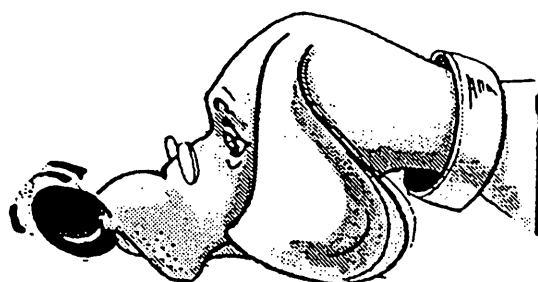

concept

98.109/19.99

ADMINISTRATIEVE ASPECTEN VAN DE SORTEERPROEF

Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Seminarium voor Bewijsrecht i.o.
Onderzoeksgroep sorteerproef

Ra 12.164

ADMINISTRATIEVE ASPECTEN VAN DE SORTEERPROEF

**Een vervolgrapportage naar aanleiding van het onderzoek naar de
'Effectiviteit van de sorteerproef'**

**E.I.M.T. van der Westen-Baptist
(onderzoeker)**

MINISTERIE VAN JUSTITIE

Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

o.l.v. R12492 's-Gravenhage

J.F. Nijboer

**Faculteit der Rechtsgeleerdheid UL
Seminarium voor Bewijsrecht (i.o.)
in opdracht van het WODC/EWB
namens de minister van Justitie**

Leiden 1999

VOORWOORD

Dit rapport bevat de resultaten van een onderzoek naar de administratieve aspecten van de sorteerproef dat is uitgevoerd door onderzoekers van het Seminarium voor Bewijsrecht i.o (Universiteit Leiden) onder leiding van dr. J.F. Nijboer.

De opdracht tot dit onderzoek is in mei 1998 verleend door de afdeling Extern Wetenschappelijke Betrekkingen van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het ministerie van Justitie, naar aanleiding van het rapport van het onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef (maart 1998).

Het onderzoek werd mede mogelijk gemaakt dankzij de medewerking van een groot aantal personen. Vele functionarissen, zowel bij de politie als bij de parketten van het Openbaar Ministerie, zijn ons behulpzaam geweest.

Leiden, september 1999

Lia van der Westen-Baptist

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	III
LIJST VAN AFKORTINGEN	VII
SAMENVATTING	IX

HOOFDSTUK 1

INLEIDING

1.1	De aanleiding van het onderzoek	1
1.2	De omvang en de beperkingen van dit vervolgonderzoek	1
1.3	Overzicht van het rapport	2

HOOFDSTUK 2

DE OPZET VAN DIT ONDERZOEK

2.1	De doelstelling en de onderzoeksvragen	4
2.2	De onderzoeksopzet	5

HOOFDSTUK 3

DE KWANTITATIEVE GEGEVENSVERZAMELING VAN ONS EERDERE ONDERZOEK

3.1	Inleiding	7
3.2	De eerste fase: de speurhondgeleiders	7
3.3	De tweede fase: de politieregio's	8
3.4	De derde fase: de arrondissementsparketten	13

HOOFDSTUK 4**DE ADMINISTRATIEVE VASTLEGGING EN DE VERSLAGGEVING**

4.1	De speurhondgeleiders	
4.1.1	Algemeen	16
4.1.2	De registratie van de sorteerproef	16
4.1.3	De verslaglegging van de sorteerproef	18
4.2	De administratie van de politie	
4.2.1	Algemeen	20
4.2.2	Registratie van de sorteerproef	21
4.2.3	Routing van een proces-verbaal van een sorteerproef	24
4.2.4	Van sorteerproef naar dossier	27
4.3	Administratie bij het parket van het Openbaar Ministerie	
4.3.1	Algemeen	29
4.3.2	De registratie van de dossiers	29

HOOFDSTUK 5**CONCLUSIES**

5.1	Algemeen	31
5.2	De nummering van onderzoekshandelingen en dossiers	31
5.3	De routing van een proces-verbaal naar een dossier	32
5.4	Tussen theorie en praktijk	34

HOOFDSTUK 6

AANBEVELINGEN	36
----------------------	-----------

LIJST VAN AFKORTINGEN

art(t).	artikel(en)
a.w.	aangehaald werk
BPS	Basis Politie Systeem
DD	Delikt en Delinkwent
e.v.	en verder/en volgende
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
EWB	Extern Wetenschappelijke Betrekkingen
HKS	Herkenningsstelsel
HR	Hoge Raad der Nederlanden
IRT	Interregionaal Rechercheteam
iwtr.	inwerkingtreding
jrg.	jaargang
KLPD	Korps Landelijke Politie Diensten
NJ	Nederlandse Jurisprudentie
NJB	Nederlands Juristenblad
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van Justitie
pag.	pagina
PD	plaats delict
RC	rechter-commissaris
Sr	Wetboek van Strafrecht
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
Sv	Wetboek van Strafvordering
T & C	Tekst en Commentaar
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

SAMENVATTING

Door het ministerie van Justitie is in 1997 een onderzoek geïnitieerd naar de 'effectiviteit van de sorteerproef' teneinde verantwoorde beslissingen te kunnen nemen naar aanleiding van een eerder – door G.A.A. Schoon - uitgevoerd onderzoek naar de betrouwbaarheid van de sorteerproef met behulp van speurhonden 'menselijke geur'. Voor het onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef zijn - voor zover kan worden vastgesteld - vrijwel alle in de periode van 1 september 1994 tot 1 september 1995 uitgevoerde sorteerproeven verzameld. Van deze sorteerproeven is onderzocht in hoeverre de resultaten van de sorteerproef van invloed zijn geweest op het verloop van het desbetreffende onderzoek naar aanleiding van het delict.

Tijdens bedoeld onderzoek is gebleken dat de administratieve verwerking van de sorteerproeven van een zodanige kwaliteit was dat lang niet alle benodigde gegevens konden worden teruggevonden. Voorts was de toegang tot gevonden gegevens niet altijd even eenvoudig. Naar aanleiding van deze constatering is een vervolgonderzoek gestart waarin de administratieve verwerking van de sorteerproeven is onderzocht.

Tijdens het onderhavige vervolgonderzoek is door middel van vragenlijsten en interviews zowel bij (de speurhondgeleiders, de technische afdelingen en de administratieve afdelingen van) de politie als bij het Openbaar Ministerie geïnventariseerd op welke wijze verslagen van sorteerproeven worden geregistreerd en op welke wijze een verslag van een dergelijk onderzoek aan een dossier wordt toegevoegd.

Zoals blijkt uit de antwoorden op de vragenlijsten leiden de resultaten van dit onderzoek tot de conclusie dat in theorie ieder verslag van een onderzoekshandeling, zoals een sorteerproef, uiteindelijk in het dossier aanwezig zou moeten zijn. De praktijk in de genoemde periode van 1994-1995 heeft echter aangetoond dat in slechts 62 % van de onderzochte dossiers een proces-verbaal van de uitgevoerde sorteerproef is aangetroffen en bovendien in een groot aantal dossiers iedere verwijzing naar een sorteerproef zelfs ontbrak. Ondanks het feit dat inmiddels in veel politieregio's de aandacht voor een betere (geautomatiseerde) verwerking van de gegevens van onderzoekshandelingen is toegenomen en bovendien administraties op een andere wijze zijn ingericht, wordt uit het onderhavige onderzoek geconcludeerd dat de geconstateerde gebreken in de dossiers van 1994-1995 ook nu nog kunnen voorkomen. Als belangrijkste oorzaak van deze lacunes in de dossiers wordt beschouwd het onvoldoende verwerken van de sorteerproeven in de geautomatiseerde systemen, zowel wat betreft de vermelding dat een sorteerproef heeft

concept

plaatsgehad, als wat betreft de rechtstreekse verwerking van het proces-verbaal in de geautomatiseerde systemen. Het ontbreken van invoercontroles werkt deze lacunes in de hand.

Het rapport wordt besloten met een enige aanbevelingen.

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 De aanleiding van het onderzoek

Tijdens het onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef (1997-1998)¹ is gebleken dat de verkrijging van de benodigde gegevens over sorteerproeven uit de periode 1994-1995 problematisch en onvolledig is geweest, met name - doch niet uitsluitend - bij de politie. In de diverse stadia van het verzamelen van de gegevens over de sorteerproeven en de bijbehorende strafzaken bleken de gegevens vaak onvoldoende of moeilijk toegankelijk. Tevens is geconstateerd dat de verschillende administraties niet op elkaar aansloten, terwijl men dat - gelet op de materie - wel zou mogen verwachten. De wijze van vastlegging en administratie in de verschillende politieregio's en de ontsluiting van de gegevens waren bovendien verre van uniform.

Deze constatering is aanleiding geweest om de opgedane ervaringen bij de verkrijging van de gegevens voor de sorteerproeven in een afzonderlijke rapportage uitgebreid te beschrijven en nader aan te geven waarom bepaalde (gegevens over) sorteerproeven niet in het reeds gerapporteerde onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef betrokken konden worden.

1.2 De omvang en de beperkingen van dit vervolg onderzoek

De situatie uit de onderzoeksperiode 1994-1995 is niet meer in alle gevallen actueel. In een aantal regio's en arrondissementen is inmiddels de verwerking van de processen-verbaal van sorteerproeven gewijzigd. Het onderhavige onderzoek is daarom niet beperkt gebleven tot eerder genoemde onderzoeksperiode. Voor een goed overzicht zijn de opgedane ervaringen met de verkrijging van de gegevens uit de eerste onderzoeksperiode vergeleken met de huidige wijze van administratieve verwerking van de sorteerproeven in de politieregio's.

¹ E.I.M.T. van der Westen-Baptist, Effectiviteit van de sorteerproef, Leiden 1998
N.B. Bij de bestudering van het onderhavige rapport is het aan te bevelen om het rapport over de effectiviteit van de sorteerproef ter vergelijking bij de hand te hebben.

Dit vervolgonderzoek is wederom uitgevoerd door juristen, zij het juristen met ervaring in empirisch onderzoek en ervaring in de rechtspraak. Zij doen verslag van geconstateerde onvolkomenheden in het eerdere onderzoek, aangevuld met (door middel van gehouden enquêtes verkregen) gegevens omtrent de administratieve verwerking van gegevens van sorteerproeven. Een diepgaande analyse van de problematiek door Informatie Technologen of specialisten in Bestuurlijke Informatie Voorziening (BIV) heeft niet plaats gehad.

Het onderhavig onderzoek is uitgevoerd vanuit het perspectief van de eisen die een (empirisch) onderzoeker en een praktijkjurist (rechter, officier van justitie, advocaat) aan de administratieve verwerking van onderzoeksverrichtingen stellen.

Voor empirisch evaluerend onderzoek is nodig dat de onderzoeker (snel) inzicht kan verwerven in

1. de aantallen van het te onderzoeken item
2. het voorkomen van dubbeltellingen
3. de volledigheid van de aantallen
4. het belang van de verkregen onderzoeksresultaten van de uitgevoerde verrichtingen.

Voor een praktijkjurist (rechter, officier van justitie, advocaat) is nodig dat

1. inzicht wordt verkregen in de keten van opeenvolgende onderzoekshandelingen (en dergelijke) in een zaak
2. inzicht wordt verkregen in de compleetheid van een dossier wat betreft **alle** (opsporings-) onderzoeksverrichtingen.

De conclusies en aanbevelingen moeten in deze context worden gezien.

1.3 Overzicht van het rapport

De opbouw van het rapport is als volgt. In hoofdstuk twee worden de onderzoeksvragen en de onderzoeksopzet beschreven. In hoofdstuk drie worden de wijze van gegevensverzameling van de sorteerproeven (in het eerdere onderzoek) en de daarbijbehorende dossiers met de daarbij geconstateerde onvolkomenheden uitgebreid belicht. In hoofdstuk vier worden, op basis van de antwoorden op vragenlijsten, de administratie en de informatie-

concept

voorziening met betrekking tot de sorteerproeven beschreven en geanalyseerd. Het rapport wordt afgesloten met de conclusies in hoofdstuk vijf en de aanbevelingen in hoofdstuk 6.

HOOFDSTUK 2 DE OPZET VAN DIT VERVOLGONDERZOEK

2.1 De doelstelling en de onderzoeksvragen

Dit vervolgonderzoek beoogt meer duidelijkheid te scheppen in de wijze waarop de administratieve verwerking van uitgevoerde sorteerprouven in 1994-1995 plaatsvond en de thans gevolgde systematiek. Het onderzoek is er mede op gericht om meer inzicht te krijgen in de administratieve verwerking van onderzoeksgegevens in het algemeen met het oog op inventariserende onderzoeken. Omdat inventariserende onderzoeken, zowel kwalitatieve als kwantitatieve, meestal pas na enige tijd plaatsvinden, is het bovendien van belang om inzicht te verkrijgen in de mogelijkheden voor de ontsluiting van de voor die onderzoeken benodigde gegevens. Daarnaast is gekeken naar de administratie van gegevens en de toegankelijkheid daarvan in de opeenvolgende fasen van het strafproces, vanuit de bruikbaarheid voor degene die in de praktijk van de rechtspraak werkzaam is.

De centrale onderzoeksvraag voor de onderhavige rapportage kan als volgt worden geformuleerd:

Op welke wijze worden de resultaten van een sorteerproef administratief binnen de strafrechtelijke sector van politie, justitie en magistratuur verwerkt?

De centrale onderzoeksvraag leidt tot een aantal sub-vragen te weten:

- ◆ Hoe worden de uitvoering en de resultaten van een sorteerproef door de speurhondgeleider vastgelegd?
- ◆ In hoeverre wordt binnen een centraal administratiesysteem bij de politie een uitgevoerde sorteerproef geregistreerd?
- ◆ Welke 'routing' heeft een proces-verbaal van een sorteerproef van speurhondgeleider naar rechter?

- ◆ Welke nummering wordt toegepast in de diverse stadia van het strafprocessuele onderzoek?
- ◆ Welke verbeteringen in de administratieve vastlegging van onderzoeksgegevens zijn gewenst ten behoeve van een beter overzicht en latere wetenschappelijke analyses van de effecten van de onderzoeksresultaten?

2.2 De onderzoeksopzet

In de eerste fase van dit vervolgonderzoek zijn de eerder opgedane ervaringen met het achterhalen van de gegevens over sorteerproeven uitgewerkt. Waar de oorzaak van het ontbreken van gegevens onvoldoende bekend was, is getracht via de hoofden van de technische afdelingen in de verschillende politieregio's die oorzaken te achterhalen en te analyseren.

De tweede fase van dit vervolgonderzoek is gericht geweest op de dossiervorming bij de politie en de problemen die geconstateerd zijn bij het achterhalen van de zaaks- of dossiernummers bij de politie van die zaken ten aanzien waarvan een sorteerproef heeft plaatsgehad. Daarnaast is aandacht besteed aan het gebrek aan inzage in de uiteindelijke digitale dossiers bij de verschillende politieregio's. Bovendien is in dit stadium gekeken naar het traject van de zogenaamde 'doodlopende zaken'. Hiermee worden die zaken bedoeld waarvan uiteindelijk geen dossier, of een (relatief zeer beperkt) dossier met betrekking tot een (beperkt) aantal feiten en/of verdachten, naar het Openbaar Ministerie is doorgezonden.²

In de derde fase van het onderzoek is de aandacht gericht op de overdracht van de dossiers van de politie naar het Openbaar Ministerie. Tijdens het eerdere onderzoek is namelijk gebleken dat bepaalde dossiers volgens de gegevens van de politie waren doorgezonden

² Tijdens het eerdere onderzoek is meermalen geconstateerd dat de opgegeven dossiernummers van de politie niet bij het Openbaar Ministerie bekend waren. Bovendien zijn in een aantal gevallen in dossiers bij het Openbaar Ministerie 'verdachten' aangetroffen die in een later stadium van het onderzoek niet meer als verdachten werden aangemerkt. Tijdens de gegevensverzameling van de politie was dit niet gebleken.

concept

naar het Openbaar Ministerie. Bij deze laatste organisatie zijn deze dossiers echter niet gevonden. Hierbij moet in ogenschouw worden genomen dat het regelmatig voorkomt dat dossiers met betrekking tot bepaalde verdachten meer dan één beweerdelijk gepleegd delict betreffen. Niet altijd zijn de onderzoeksgegevens van het desbetreffende delict, ten aanzien waarvan tijdens het opsporingsonderzoek de sorteerploeg is uitgevoerd, in deze 'verzamel-dossiers' en in de administratie van het Openbaar Ministerie teruggevonden.

Alle bevindingen zijn in deze rapportage in verband gebracht met de huidige administratieve organisatie, teneinde te bezien of de geconstateerde problemen bij onderzoeken thans nog in een zelfde mate kunnen voorkomen of dat de situatie inmiddels is veranderd.

De benodigde inventarisaties hebben plaatsgehad door middel van speciale vragenlijsten. In tweede instantie zijn vraaggesprekken gevoerd met diverse personen bij de politie en de parketten van het Openbaar Ministerie.

HOOFDSTUK 3 DE KWANTITATIEVE GEGEVENSVERZAMELING VAN ONS EERDERE ONDERZOEK

3.1 Inleiding

Het kwantitatieve deel van het onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef was in eerste instantie toegespitst op de verkrijging van relevante gegevens over alle sorteerproeven die zijn uitgevoerd in de periode van 1 september 1994 tot 1 september 1995. Hiertoe zijn contacten gelegd met de speurhondgeleiders 'menselijke geur'. Vanuit de administraties van deze speurhondgeleiders zijn de sorteerproeven uit de onderzoeksperiode geselecteerd. Met de gegevens van die sorteerproeven is – veelal via de technische afdelingen in de verschillende politieregio's – gezocht naar de zaaks- of dossiernummers. Met deze gegevens zijn op de parketten van het Openbaar Ministerie de desbetreffende dossiers opgezocht en ingezien teneinde de relatie van de resultaten van de sorteerproeven met andere onderzoeksgegevens in het kader van het opsporings- en het vervolgingsonderzoek te onderzoeken. Ongeveer 58 % van de dossiers is op deze wijze gevonden en nader onderzocht.³

Tijdens de diverse stadia van het onderzoek is geconstateerd dat de verkregen gegevens niet compleet en/of onvoldoende waren om de desbetreffende dossiers te achterhalen. In dit hoofdstuk zullen deze constatering per fase worden beschreven.

3.2 De eerste fase: de speurhondgeleiders

De speurhondgeleiders hebben voor het (eerdere) onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef, voor zover zij nog daarover konden beschikken, de gegevens betreffende uitgevoerde sorteerproeven in de onderzoeksperiode verstrekt. In een aantal regio's heeft het verkrijgen van deze gegevens van de uitgevoerde sorteerproeven vertraging opgelopen door oorzaken van diverse aard.

Bij deze gegevensverzameling zijn de minste problemen ondervonden in die regio's waar systematisch een kopie van het proces-verbaal van de sorteerproef of het verkorte onder-

³ Zie E.I.M.T. van der Westen-Baptist, o.c. pag. 14

zoekformulier' is gearhiveerd.⁴ In die gevallen konden de benodigde gegevens rechtstreeks en relatief snel vanuit de processen-verbaal of het onderzoeksformulier worden geëxtraheerd.

Inclusief de gegevens uit de fase van het dossieronderzoek zijn in totaal gegevens verzameld over 718 sorteerproeven.⁵ Concluderend kunnen we stellen dat in totaal, om uiteenlopende redenen, daarnaast de gegevens van minimaal 20-50 sorteerproeven **niet** in ons onderzoek betrokken konden worden, door het ontbreken van de basisgegevens over het hoe, wanneer, waar, door wie en - last but not least - op wie uitgevoerd zijn van de sorteerproef.⁶

3.3 De tweede fase: de politieregio's

In een speciaal voor dit onderzoek ontworpen 'database' zijn tijdens ons eerdere onderzoek de gegevens ingevoerd en vervolgens op politieregio gesorteerd. Per regio zijn lijsten vervaardigd waarop de relevante gegevens zijn vermeld van de sorteerproeven die specifiek voor die regio in de onderzoeksperiode waren uitgevoerd.

Aan de hand van deze lijsten werd het dossieronderzoek bij de politie gestart. In een 'pilot' zijn de gegevens van de politieregio's Zeeland en Utrecht onderzocht. In de politieregio Zeeland werd reeds spoedig geconstateerd dat de nummering van de processen-verbaal van de sorteerproeven zoals ontvangen van de geleiders (werkzaam in een andere politieregio) niet overeenkwam met het zaaksnummer van dezelfde zaak in de

⁴ Voor de verslaglegging van de sorteerproef worden verschillende formulieren gebruikt. Tijdens de sorteerproef worden voorgedrukte formulieren - een onderzoeksverslag - met relevante gegevens ingevuld door de speurhondgeleider. De helper bij de proef vult eveneens formulieren in. In een aantal regio's was het gebruikelijk om alleen bij een sorteerproef met een geurherkenning in een later stadium een uitgebreid proces-verbaal op te maken. In bijlage 3 van het rapport 'effectiviteit van de sorteerproef' zijn voorbeelden opgenomen van een (uitgebreid) proces-verbaal, een onderzoeksverslag en een 'helpersformulier'.

⁵ De sorteerproeven zijn geteld uitgaande van het - door de speurhondgeleiders gehanteerde - gegeven dat één sorteerproef bestaat uit het beruiken van een voorwerp waarna de hond, volgens de in de onderzoeksperiode voorgeschreven methode, langs twee rijen beluchte buizen of potten wordt gestuurd. Zodra een andere hond wordt ingezet of meer dan twee rijen buizen beroken worden is er sprake van meer dan één proef.

⁶ Zie het eerdere rapport.

geautomatiseerde systemen.⁷ Door middel van de ons bekende persoonsgegevens van een verdachte werd een ingang gecreëerd, om uit te zoeken bij welk (vermeend) strafbaar feit de sorteerproef was uitgevoerd. Maar ook via deze ingang werd veelal geen optimaal resultaat bereikt. Dat kwam in de eerste plaats, omdat het proces-verbaal van de uitgevoerde sorteerproef niet in de geautomatiseerde systemen was ingevoerd, zodat slechts moeizaam te traceren was of de zoekactie ter zake van hetzelfde (vermeende) delict werd uitgevoerd. Aan de hand van de lijst van in beslaggenomen goederen die in de systemen bij de zaken wordt bijgehouden, werd vervolgens gecheckt of materiaal voor een sorteerproef was veiliggesteld en of het type materiaal overeen kwam met onze gegevens over de voorwerpen waarmee de sorteerproef was uitgevoerd. Wanneer een 'journaal' (een chronologisch overzicht van de werkzaamheden tijdens het opsporingsonderzoek) in het digitale dossier aanwezig was, kon relatief eenvoudig gecheckt worden of de sorteerproef in dit 'journaal' was opgenomen. Tijdens deze 'pilot' bleken slechts in enkele meer ernstige zaken in de regio Zeeland 'journaals' aanwezig te zijn. Voorts kwam nog het probleem naar voren, dat de systemen voor niet-ingewijden vrij ontoegankelijk zijn en (soms) per district afzonderlijk inloggen vereist is. Nadere informatie heeft geleerd dat in een aantal andere regio's soortgelijke problemen bestaan.

Voor jeugd- en zedenzaken of zaken waar een (inter)regionaal bijstandsteam bij betrokken was geweest, waren voor inzage in de gegevens afzonderlijke autorisaties nodig.

In de regio Utrecht werd bijvoorbeeld tijdens deze 'pilotstudie' geconstateerd dat een inzage in een bepaalde zaak in het daar gebruikte BPS-systeem niet uitgevoerd kon worden door de speurhondgeleider, omdat een verdachte tijdens het onderzoek nog minderjarig was.

⁷ Een mooi voorbeeld van de nummering van processen-verbaal betreft de in bijlage 4 van ons rapport naar de effectiviteit van de sorteerproef beschreven sorteerproeven. Op 20 februari 1995 werden drie sorteerproeven uitgevoerd door drie verschillende geleiders in het kader van het opsporingsonderzoek naar twee overvallen. Deze sorteerproeven werden alle drie identiek genummerd namelijk 02208034/95. Van de sorteerproeven uitgevoerd op 6 maart hebben we de volgende nummers; 030620062/95, 03068044/95, 94-000750 en 95-014810. De processen-verbaal van deze sorteerproeven, zoals vermeld in het arrest van de Hoge Raad, hebben de nummers 95-014810 voor de overvallen in Hilversum en Alphen en 0220.8034/1995 voor de overval te Hoogland. Nadere bestudering van dit arrest heeft uitgewezen dat voor andere verslagen van opsporingshandelingen per overval deels verschillende nummeringen van processen-verbaal zijn gehanteerd. Ter completering van de nummeringsproblematiek: de parketnummers in deze waren 0306032-94 voor de ene verdachte en 030533-94 voor de andere verdachte. De nummers voor het onderzoek van de rechter-commissaris waren resp. 95/1269 en 1270; het nummer in hoger beroep 94650 en de nummers bij de Hoge Raad 105.472 en 105.471. Eén van de zaken is verwezen naar het gerechtshof te Den Haag. Dat

'Inloggen' in een dergelijk digitaal dossier was uitsluitend voorbehouden aan die functionarissen die directe betrokkenheid bij het onderzoek in de zaak hadden. Bij het Openbaar Ministerie hebben we overigens later het desbetreffende dossier wel ter inzage gehad.

Volgens de verkregen informatie hebben in het algemeen juist de technische rechercheurs wel toegang tot de bestanden van alle districten in de regio. Bij bepaalde lopende opsporingsonderzoeken kan een afzonderlijke autorisatie vereist zijn, die slechts voor een bepaalde periode geldig is. Zo zijn in de regio Kennemerland zes sorteeroproeven uitgevoerd in het kader van een groot onderzoek naar aanleiding van een aantal overvallen op banken. Dit onderzoek is uitgevoerd door een Regionaal BijstandsTeam. Tijdens ons bezoek aan de technische recherche aldaar bleek dat voor een nader onderzoek in die zaak de desbetreffende rechercheur geen toegang tot de relevante bestanden had. Voor ons eerdere onderzoek heeft dit geen gevolgen gehad, omdat uiteindelijk over deze zaak toch voldoende informatie kon worden verzameld. Zowel een interview met de desbetreffende officier van justitie als een uitgebreid dossieronderzoek - waaronder de bestudering van twee arresten van de Hoge Raad van 9 september 1997 - hebben plaatsgehad. Deze strafzaak is uitgebreid besproken in bijlage 4 van het rapport 'Effectiviteit van de sorteeroproef'.

Uit de 'pilotstudy' met betrekking tot de gegevens uit de regio's Zeeland en Utrecht en uit navraag bij enkele andere politieregio's is de conclusie getrokken dat een volledig dossieronderzoek bij de politie niet zonder de vrijwel permanente hulp van politiefunctionarissen in de politieregio's uitgevoerd zou kunnen worden en dat het zeer veel tijd zou gaan kosten om de digitale dossiers op relevante gegevens te screenen. Bovendien wordt vanuit de geautomatiseerde systemen van de politie voor het Openbaar Ministerie een dossier samengesteld waarin kopieën van delen van het politiedossier voorkomen. Om te voorkomen dat zowel bij de politie als bij het Openbaar Ministerie een zeer tijdrovend dossieronderzoek zou moeten worden uitgevoerd, is - mede door de hierboven beschreven obstakels - afgezien van een uitgebreider onderzoek in de geautomatiseerde systemen van de politie.

nummer staat niet tot onze beschikking.

Het eerdere onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef heeft zich vervolgens toegespitst op de verkrijging van de nummers waaronder de zaken naar het Openbaar Ministerie zijn gestuurd. Een deel van het verzamelen van deze nummers is uitgevoerd door speurhondgeleiders of (andere) medewerkers van technische afdelingen. In een aantal politieregio's is gebleken dat de geautomatiseerde gegevens van 1994 niet meer via het netwerk beschikbaar waren. In die regio's waar het onderzoek naar de proces-verbaal- en dossiernummers stagneerde, is vervolgens gebruik gemaakt van de diensten van de afdelingen, die de 'HKS gegevens' (de herkenningdienst) beheren. Met behulp van de naam en - zo mogelijk - de geboortedatum van de verdachte is in de registraties van de regio en zelfs in het landelijke systeem gezocht naar nadere gegevens omtrent beweerdelijk gepleegde delicten waarbij die bepaalde verdachte in het politieonderzoek betrokken is geweest. Aan de hand van de datum van een delict of de datum van de sorteerproef is bij de gegevens van een verdachte gezocht of een registratie aanwezig was van een vermeend delict in die periode. Een groot aantal proces-verbaal- en/of dossiernummers is op deze wijze aan de systemen ontleend. Niet van alle nummers kon met zekerheid worden vastgesteld of de sorteerproef is uitgevoerd in het onderzoek naar dat desbetreffende vermeende delict. Dat geldt met name voor die gevallen waarbij geen datum van het betreffende vermeende delict - in welk onderzoek de sorteerproef is uitgevoerd - ter beschikking stond. Bovendien was bij 21 sorteerproeven geen naam van een verdachte vermeld.

In tabel 1 zijn de absolute cijfers opgenomen die betrekking hebben op de gevonden zaaks- en/of dossiernummers

Tabel 1
Aantal gevonden zaaks- of dossiernummers bij de politie

Politieregio	Aantal sorteerproeven	Aantal Delicten	Aantal zaaks- of dossiernummers gevonden bij de politie
1. Groningen	8	6	5

concept

Politieregio	Aantal sorteerproeven	Aantal Delicten	Aantal zaaks- of dossiernummers gevonden bij de politie
2. Friesland	2	2	2
3. Drenthe	11	9	7
4. IJsselmeer	38	25	20
25. Flevoland	9	3	3
5. Twente	64	33	30
6. Noord- en Oost- Gelderland	65	36	33
7. Gelderland-Midden	6	5	4
8. Gelderland-Zuid	26	19	0
9. Utrecht	33	32	28
10. Noord-Holland Noord	-	-	-
11. Zaanstreek-Waterland	1	1	1
12. Kennemerland	7	4	3
13. Amsterdam-Amstelland	10	9	4
14. Gooi en Vechtstreek	1	1	1
15. Haaglanden	34	22	21
16. Hollands-Midden	12	7	7
17. Rotterdam-Rijnmond	100	88	42
18. Zuid-Holland-Zuid	11	8	8
19. Zeeland	12	7	7
20. Midden- en West-Brabant	56	39	38
21. Brabant-Noord	103	77	77
22. Brabant-Zuid-Oost	46	39	39
23. Limburg-Noord	22	18	18
24. Limburg-Zuid	41	32	29

3.4 De derde fase: de arrondissementsparketten

Het eerder uitgevoerde onderzoek bij de politie is vooral gericht geweest op het verkrijgen van relevante zaaksnummers in verband met het onderzoek naar het (vermeende) strafbare feit. De 718 sorteerproeven waren uitgevoerd in het onderzoek naar 522 verschillende (vermeende) delicten. Het eerste deel van ons eerdere onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef op de parketten van het Openbaar Ministerie is gericht geweest op de verkrijging van de parketnummers behorend bij de relevante dossiers van de verschillende verdachten. In totaal is gezocht naar dossiers van 644 verdachten.

De gegevens die in een eerder stadium verkregen waren van de speurhondgeleiders en de politie zijn via een door de onderzoekers ontworpen invoersysteem in een database-programma verwerkt.⁸ Na het sorteren van de gegevens op arrondissement, zijn per arrondissement lijsten vervaardigd, waarin de meest relevante informatie werd opgenomen om de zoekactie bij de arrondissementsparketten te vergemakkelijken. Tevoren waren hierover afspraken gemaakt met de desbetreffende contactpersonen op de parketten.

Wanneer een correct dossiernummer van de politie ter beschikking stond, was het op het parket redelijk eenvoudig het desbetreffende parketnummer in het registratiesysteem 'Compas' te achterhalen. In een paar arrondissementen is nader overleg met de politie nodig geweest om bijvoorbeeld de juiste schrijfwijze van de nummering te achterhalen (bijvoorbeeld een liggend streepje in plaats van een dubbele punt). Van veel sorteerproeven werd echter bij de politie niet het desbetreffende zaaks- of dossiernummer achterhaald of werden slechts alleen de registratie-nummers van de geautomatiseerde systemen verkregen. Bij het ene arrondissement leverde dit meer problemen op dan bij andere arrondissementen. Op een aantal (middelgrote) parketten, waar alleen BPS-nummers en geen afzonderlijke dossiernummers beschikbaar waren, werd het zoeken naar de parketnummers en de dossiers door de medewerkers van de parketten (zelfstandig) uitgevoerd met een vrij gunstig resultaat. Van enige structurele problemen bij deze werkzaamheden is niets gebleken. Bij een aantal (grotere) arrondissementen is dit zoekproces naar de juiste dossiers veel moeizamer verlopen.⁹ Zonder de desbetreffende dossiersnummers is met de persoonsgegevens van de verdachten van de sorteerproeven

⁸ Zie 2.2.

⁹ Opgemerkt dient te worden dat het aantal sorteerproeven uitgevoerd binnen deze arrondissementen veelal talrijk was, waardoor de aantallen te zoeken parketnummers groter waren dan in de meeste kleinere arrondissementen.

niettemin in het 'Compas' systeem¹⁰ gezocht. Op deze wijze zijn bepaalde parketnummers naar voren gekomen. In de bij deze parketnummers behorende dossiers is vervolgens gekeken of deze dossiers behoorden bij de desbetreffende vermeende delicten, in welk kader de sorteerprouven werden uitgevoerd. Niet zelden werd op deze wijze niet het correcte doch een **ander** dossier (betreffende dezelfde verdachte) gevonden.¹¹

Bovendien bleken niet alle gezochte namen in het 'Compas' systeem geregistreerd te zijn, zodat een verder onderzoek in deze zaken op dat moment niet meer mogelijk was. Grotendeels werd dit veroorzaakt omdat naar **alle** bekende namen van verdachten in het 'Compas' systeem werd gezocht, omdat - ondanks een desbetreffend verzoek - niet altijd van politiezijde hadden doorgekregen of de dossiers van de verdachten naar het Openbaar Ministerie waren opgestuurd. Het afzonderlijk bestaan van dossiernummers naast BPS-mutatie- of zaaksnummers, wijst er - volgens ingewijden - op dat een dossier wél naar het Openbaar Ministerie is gestuurd. Opvallend in deze was, dat in het arrondissement Rotterdam - hoewel daar juist wél expliciet van politiezijde was aangegeven welke dossiers aan het Openbaar Ministerie waren doorgestuurd - toch geen registraties van een relatief groot percentage verdachten in het 'Compas' systeem werden gevonden.

Nadat op de parketten de desbetreffende dossiers waren verzameld, werden ter plaatse de dossiers op relevante gegevens doorgenomen.

In Tabel 2 zijn de aantallen gevonden dossiers per arrondissement opgenomen.

¹⁰ Het 'Compas' systeem is de aanduiding voor het geautomatiseerde systeem voor de gegevensverwerking bij de parketten van het Openbaar Ministerie.

¹¹ Enerzijds is dit niet zo verwonderlijk, omdat in dossiers soms zeer veel informatie over een groot aantal delicten (soms wel 80) werd aangetroffen. Anderzijds bevatten - met name in het arrondissement Utrecht - de dossiers van de categorie **ander dossier** vaak zeer recente zaken van de desbetreffende verdachte, zonder dat het dossier van eerdere zaken werd gevonden, c.q. in de recente dossiers een traceerbare verwijzing naar eerdere zaken werd gezien.

Tabel 2

Aantal gevonden dossiers bij de arrondissementsrechtbanken

Arrondissement	Aantal verdachten	Parketnummer gevonden bij het OM ¹²	Niet gevonden bij het OM	Verkeerd dossier
Groningen	11	9	1	1
Leeuwarden	3	3		
Assen	11	10	1	
Zwolle	27	20	6	1
Almelo	40	23	13	4
Zutphen	43	37	5	1
Arnhem	33	24	6	3
Utrecht	33	18	6	9
Alkmaar	-	-	-	
Haarlem	5	2	3	
Amsterdam	11	8	1	2
Den Haag	37	31	5	1
Rotterdam ¹³	128	40	30	3
Dordrecht	12	9	3	
Middelburg	11	9	2	
Breda	50	35	13	2
Den Bosch	133	57	66	10
Roermond	21	11	8	2
Maastricht	35	25	9	1

¹² Gekozen is voor het aantal gevonden parketnummers, omdat – zoals hiervoor al is aangegeven - om uiteenlopende redenen een aantal dossiers niet ingezien konden worden. Van deze dossiers was wel een parketnummer beschikbaar.

¹³ Op het parket in Rotterdam is alleen verder gezocht naar die verdachten waarvan aangegeven was dat het dossier naar het Openbaar Ministerie was doorgestuurd. Bij 9 dossiers was dit niet gebeurd. Van 46 verdachten is bij de politie geen registratienummer gevonden.

HOOFDSTUK 4 DE ADMINISTRATIEVE VASTLEGGING EN VERSLAGGEVING VAN DE SORTEERPROEF

4.1 De speurhondgeleiders

4.1.1 Algemeen

Voor het onderhavige vervolgonderzoek zijn speciale vragenlijsten samengesteld voor de huidige groep speurhondgeleiders. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen speurhondgeleiders die zelf met een hond sorteeroproeven in de periode 1994-1995 hebben uitgevoerd en geleiders die in die periode uitsluitend als helper en/of voorbereider bij sorteeroproeven betrokken zijn geweest. Van vrijwel alle geleiders is een ingevulde vragenlijst terugontvangen.

De vragen waren toegespitst op de administratieve vastlegging van de uitvoering en de resultaten van een sorteeroproef, de vastlegging van gegevens betreffende het delict en gegevens van de verdachte(n). Bovendien zijn vragen gesteld over de nummering van de processen-verbaal en de verdere verwerking en doorgifte van een proces-verbaal naar het uiteindelijke (al dan niet geautomatiseerde) dossier.¹⁴

4.1.2 De registratie van de sorteeroproef

Tijdens het eerdere onderzoek naar de effectiviteit van de sorteeroproef was reeds gebleken dat tussen de politieregio's verschillen bestonden met betrekking tot de registratie van de sorteeroproef en de verwerking van het proces-verbaal van een sorteeroproef.

De registratie van de sorteeroproeven vond in het algemeen plaats in kleine beperkte administraties van de speurhondgeleiders. Deze administraties bestonden deels uit werkverslagen en kopieën van opgemaakte processen-verbaal, deels uit bestanden in computers. Een aantal geleiders maakte gebruik van een – speciaal voor de administratie van sorteeroproeven ontwikkelt – registratieprogramma 'Synasis'. In de periode 1994-1995 werden slechts bij uitzondering de registratie en het opmaken van een proces-verbaal in de

¹⁴ In de vragenlijsten voor de speurhondgeleiders is specifiek onderscheid gemaakt tussen de eerdere onderzoeksperiode en de huidige periode. Bij de overige vragenlijsten is verzocht verschillen tussen deze twee perioden afzonderlijk te expliciteren. Uit de antwoorden op de vragenlijsten en de eerdere ervaringen uit het vorige onderzoek is op te maken dat veelal uitsluitend de huidige wijze van administreren is verwoord.

verschillende districts- of regionale bedrijfssystemen (in de meeste regio's het BPS-systeem) ingevoerd.

Via de eigen archieven van de speurhondgeleiders, variërend van een computerprogramma waarin de sorteerproeven werden geregistreerd, processen-verbaal op een diskette, werkverslagen, de gebruikelijke kopieën van processen-verbaal in ordners en in een enkele regio (soms deels) in BPS, zijn de sorteerproeven uit de onderzoeksperiode – als gezegd soms na een moeizaam en tijdrovend speurwerk - achterhaald.

De registratie en de verslaglegging van de sorteerproef zijn inmiddels in een aantal regio's gewijzigd. Meer speurhondgeleiders zijn overgegaan op een systeem waarbij de registratie, de uitvoering en de verslaglegging in een (door de speurhondgeleider beheerde) computer worden vastgelegd. Het betreft veelal nog 'stand-alone' computers die niet aangesloten zijn op de geautomatiseerde systemen binnen de regio. (zie verder 4.1.3)

In de bovenbedoelde registraties van de speurhondgeleiders worden die gegevens opgenomen die beschikbaar zijn op het moment van de voorbereiding en de uitvoering van de sorteerproef. Volgens de - in onderhavig onderzoek ontvangen - opgaven van de speurhondgeleiders worden persoonsgegevens van de verdachte, datum en omschrijving van het vermeende delict e.d. **altijd** geregistreerd. Uit ons eerdere onderzoek is echter gebleken dat **niet** in alle gevallen deze meest relevante gegevens bekend waren. Namen van verdachten ontbraken wel eens en ook gegevens van het desbetreffende vermeende delict (datum, plaats e.d.) werden gemist of waren onvolledig. Het ontbreken van deze laatste gegevens leverde voor ons onderzoek vooral problemen op bij sorteerproeven op verdachten die meermalen in de algemene politieregistraties voorkwamen. In die gevallen was het moeilijk te achterhalen in welk specifiek onderzoek de sorteerproef had plaats gevonden. Dit probleem werd vaak nog vergroot doordat ook een goede omschrijving van inbeslaggenomen voorwerpen voor een sorteerproef regelmatig in de (overkoepelende) verslaglegging ontbrak, onvolledig was of niet overeenkwam met de omschrijving van de speurhondgeleider van het voorwerp, waarop gesorteerd was.

Uiteraard is het van belang dat ook reeds in het voorstadium van het opsporingsonderzoek, dus bij de voorbereiding en de registratie van de sorteerproef, zoveel mogelijk alle relevante feitelijke gegevens met betrekking tot de verdachte, het delict en de inbeslaggenomen voorwerpen zo nauwkeurig mogelijk worden vastgelegd. Met behulp van gestandaardiseerde aanvraagformulieren en tekstsjablonen voor het opmaken van een proces-verbaal en een

nauwkeurige controle en verwerking van de gegevens, kunnen eventuele lacunes in de informatie(verstrekking) worden geminimaliseerd.

Bij de koppeling van een sorteerproef aan een onderzoek naar een bepaald delict kan verwarring ontstaan omdat de speurhondgeleiders - in de periode 1994-1995 - grotendeels een eigen nummering hanteerden.

Uit de beantwoording van de vragenlijsten blijkt wel dat in deze situatie enigszins verandering is gekomen. Het aantal speurhondgeleiders dat in hun proces-verbaal het nummer van de onderhavige zaak in de algemene politieregistratie vermelden, neemt toe. Ook wordt wel het proces-verbaal rechtstreeks opgemaakt in het algemene registratiesysteem; het draagt dan direct het algemene (politieregistratie)nummer (zie 4.1.3).

4.1.3 De verslaglegging van de sorteerproef

De organisatie van de verslaglegging van de sorteerproef is grotendeels van technische en organisatorische mogelijkheden en historisch gegroeide situaties afhankelijk. In de periode 1994-1995 werden de meeste processen-verbaal van de speurhondgeleiders gemaakt op stand-alone computers, niet zelden thuis.

In deze situatie zijn enige veranderingen gekomen en zullen ook nog veranderingen plaats vinden. In een aantal regio's worden de processen-verbaal van sorteerproeven, die voor de eigen regio zijn uitgevoerd, nu rechtstreeks ingevoerd in de verschillende geautomatiseerde registratiesystemen. In een aantal regio's is het de bedoeling dat hetzelfde op korte termijn gaat gebeuren.

De registratiesystemen zouden zodanig ingericht moeten worden dat relatief snel en makkelijk – bijvoorbeeld met behulp van een persoonlijke code van de geleider – van bepaalde periodes de ingevoerde processen-verbaal uit het systeem te extraheren zijn. Uit de antwoorden op de vragenlijst van de regio Limburg-Noord blijkt dat een dergelijke mogelijkheid daar reeds aanwezig is.

Problemen zijn zeker nog aanwezig in de regio's waar een speurhondgeleider van een bepaalde regio voor een andere regio een sorteerproef uitvoert. Voor deze geleider is het (vooralsnog) niet mogelijk rechtstreeks in de geautomatiseerde registratiesysteem van de andere politieregio zijn/haar proces-verbaal op te maken. In deze gevallen zijn er verschillende mogelijkheden. Wanneer in de regio waarvoor de desbetreffende sorteerproef

is uitgevoerd een collega speurhondgeleider (zonder certificaat) werkzaam is en deze als helper en voorbereider is opgetreden, kan deze laatste persoon, indien daartoe binnen die regio de mogelijkheden bestaan, het proces-verbaal invoeren.

Uit de antwoorden op de vragenlijsten is ook op te maken dat gedacht wordt aan een verruiming van de autorisatie voor speurhondgeleiders, zodat zij ook in andere regio's – bijvoorbeeld binnen hun oefengroep - rechtstreeks het proces-verbaal van een sorteerproef in een geautomatiseerd systeem van die regio kunnen opmaken.

In Tabel 1 zijn de absolute cijfers van de aantallen sorteerproeven per geleider opgenomen, waarbij tevens is aangegeven voor hoeveel verschillende regio's de sorteerproeven zijn uitgevoerd.

Tabel 3
Aantal sorteerproeven per geleider

Politieregio	Aantal sorteerproeven	% voor eigen regio	% binnen samenwerkingsverband	Aantal regio's
Groningen	7	57	100	2
IJsselland	89	18	94	8
Twente	90	32	91	10
Noord-Oost Gelderland	39	57	92	8
Utrecht	39	82	-	6
Zaanstreek-Waterland	17	6	18	8
Rotterdam-Rijnmond	226	45	--*	7
Brabant-Noord	140	65	99	4
Limburg-Zuid	71	59	80	4

* De geleiders van Rotterdam-Rijnmond voeren sorteerprouven uit voor diverse andere regio's, deels op basis van een conuenant, deels op grond van andere afspraken.

Toch blijven in een aantal regio's de speurhondgeleiders (voorlopig) op een 'stand-alone' computer de processen-verbaal maken. Als redenen worden wel genoemd:

1. de omslachtige wijze van registratie in het BPS-systeem, mede in verband met andere formulieren;
2. het ontbreken van een formulier voor sorteerprouven in het BPS-systeem en
3. de verschillende registratiesystemen die binnen de regio's van de oefengroep worden gehanteerd.

Door een aantal regio's wordt extern de capaciteit voor de speurhondgeleider ingehuurd. Voor deze regio's blijven de desbetreffende speurhondgeleiders afzonderlijk proces-verbaal opmaken.

De in het voorgaande rapport over de effectiviteit van de sorteerprouf beschreven werkwijze van het opmaken van een verkort proces-verbaal wordt niet meer toegepast. Mede door de invoering van de 'positive-check' methode wordt van iedere sorteerprouf een uitgebreid proces-verbaal opgemaakt. In de oefengroep Oost werd voorheen van een serie prouven door verschillende geleiders op een zelfde verdachte een overkoepelend verbaal opgemaakt. Ook dit wordt niet meer gedaan. Voor iedere prouf wordt een afzonderlijk proces-verbaal opgemaakt. In deze processen-verbaal wordt - volgens opgave van de speurhondgeleiders - echter niet verwezen naar andere prouven die mede in verband met hetzelfde delict al of niet op dezelfde verdachte hebben plaatsgevonden (zie bij conclusies).

4.2 De administratie van de politie

4.2.1 Algemeen

Zowel aan de hoofden van de Technische Recherche afdelingen als aan afdelingen die zich bezighouden met informatisering en administratie en aan het KLPD zijn afzonderlijke vragenlijsten gestuurd.

Een groot aantal vragenlijsten is ingevuld terugontvangen.¹⁵ Bovendien is een aantal personen in tweede instantie telefonisch benaderd.

De vragen zijn toegespitst op de administratieve registratie van de uitvoering en de resultaten van een sorteerproef en de koppeling van het proces-verbaal van de sorteerproef aan het uiteindelijke dossier.

4.2.2 Registratie van een sorteerproef

De speurhondgeleiders zijn – met uitzondering van de politieregio's Haaglanden en Rotterdam - organisatorisch ingedeeld bij de technische afdelingen. De verzoeken tot bijstand lopen echter niet altijd via deze afdelingen. De speurhondgeleiders worden regelmatig rechtstreeks benaderd voor advies en bijstand. In de regio's die niet beschikken over een eigen geleider lopen de verzoeken tot bijstand vrijwel nooit via de technische afdelingen. In overkoepelende administraties van de technische afdelingen wordt in zeven politieregio's de uitvoering van de sorteerproef door de eigen speurhondgeleider geregistreerd. Deze registratie is niet altijd volledig; sorteerproeven die worden uitgevoerd voor een andere regio worden helemaal niet of niet altijd opgenomen. Bovendien worden sorteerproeven die voor de eigen regio zijn uitgevoerd door een speurhondgeleider van een andere regio - op enkele uitzonderingen na - niet opgenomen in de administratie van de technische recherche. In een aantal regio's wordt - naast de afzonderlijke administratie van de speurhondgeleider - geen registratie van de sorteerproeven bijgehouden in de overkoepelende administratie van de Technische Recherche.

Een belangrijk administratief gegeven is of de uitvoering van een sorteerproef wordt geregistreerd in het kader van het onderzoek naar het desbetreffende delict in de diverse geautomatiseerde systemen.

In Tabel 4 wordt aangegeven welk geautomatiseerd systeem in de verschillende politieregio's wordt gehanteerd en op welke manier een proces-verbaal van een sorteerproef wordt verwerkt.

¹⁵ Van de technische afdelingen is haast 90 % van de vragenlijsten ingevuld ontvangen. Van de administratieve afdelingen van de politie werd 52% van de lijsten ingevuld terugontvangen. Uit de antwoorden en enige telefonische contacten werd echter duidelijk dat de vragenlijsten die bestemd waren voor de administratieve afdelingen in een aantal gevallen door deze afdelingen waren doorgestuurd naar de technische recherche c.q. de speurhondgeleider.

Tabel 4
Opmaak van proces-verbaal

Politie regio	Systeem	Proces-verbaal
Groningen	BPS	Het proces-verbaal wordt niet direct ingevoerd in verband met de verschillende systemen binnen de oefengroep Noord
Friesland	Tot 1998 Multipol Vanaf 1998 X pol	
Drenthe	BPS	
IJsselland	BPS	Binnen de oefengroep Oost wordt eraan gewerkt om van de sorteeroproeven binnen Ressort Arnhem alle processen-verbaal in de systemen in te voeren via ruimere autorisaties voor de geleiders.
Twente	BPS	
Noord- en Oost-Gelderland	BPS	
Gelderland-Midden	BPS	
Gelderland-Zuid	MAS Na 1-1-98 BPS	
Utrecht	BPS	
Noord-Holland Noord	BPS	
Zaanstreek-Waterland	BPS	De geleider die werkzaam is in deze drie regio's voert de processen-verbaal niet rechtstreeks in de systemen in
Kennemerland	BPS	
Amsterdam-Amstelland	Xpol	
Gooi en Vechtstreek	BPS	Capaciteit extern
Haaglanden	BPS	Nee, (deels) extern
Hollands-Midden	BPS	Capaciteit extern
Rotterdam-Rijnmond	Multipol	Nee
Zuid-Holland-Zuid	BPS	Capaciteit extern
Zeeland	BPS	Capaciteit extern
Midden- en West-Brabant	BPS	Capaciteit extern
Brabant-Noord	BPS	Ja, voor deze beide regio's
Brabant-Zuid-Oost	BPS	

Politie regio	Systeem	Proces-verbaal
Limburg-Noord	BPS	Ja, voor eigen regio
Limburg-Zuid	Tot medio 1998 Multipol Vanaf medio 1998 Xpol	Nog geen rechtstreekse invoer; gaat wel veranderen.
Flevoland	Tot 1997 Multipol Vanaf 1997 Xpol	Capaciteit nu nog extern, aansluiting bij oefengroep Oost

Uit de antwoorden op de vragenlijsten blijkt dat de registratie van de uitvoering van een sorteerproef in de geautomatiseerde systemen niet overal gestandaardiseerd plaats vindt. In een aantal regio's – waar een speurhondgeleider werkzaam is – wordt de registratie van de uitvoering van een sorteerproef door de speurhondgeleider direct als een mutatie in het systeem ingevoerd. In andere regio's wordt een dergelijke mutatie **niet** door de speurhondgeleider ingevoerd. De opname van een vermelding dat in die desbetreffende zaak een sorteerproef heeft plaatsgehad wordt overgelaten aan de verbalisant. Tijdens het eerder uitgevoerde dossieronderzoek is echter gebleken dat in overzicht-processen-verbaal (ook wel hoofdverbaal of loopverbaal genoemd) soms iedere verwijzing naar een sorteerproef ontbreekt. In bepaalde standaardtypen processen-verbaal wordt (veelal aan het eind) wel vermeld welke onderzoeken hebben plaatsgevonden. Een van de mogelijkheden is 'speurhond'. Hiermee wordt bedoeld of een speurhond voor het volgen van een geurspoor op de plaats van het delict is geweest, maar **niet** of een sorteerproef heeft plaatsgehad. In de desbetreffende verbaalen waar de aanduiding 'speurhond nee' is gevonden, ontbrak iedere verwijzing naar de hoogst waarschijnlijk in die onderzoeken **wél** uitgevoerde sorteerproef. In de dossiers die werden ingezien op het parket in Dordrecht (waarin de hierboven genoemde aanduiding werd geconstateerd) ontbraken tevens de desbetreffende processen-verbaal van die sorteerproeven die hoogstwaarschijnlijk wel in die opsporingsonderzoeken hebben plaats gehad. De aanduiding dat géén speurhond werd ingezet, kan aanleiding geven om niet verder te bezien of wél een sorteerproef heeft plaatsgehad. Voor de rechtspraak, met name de rechters, officieren van justitie en advocaten, kan bij bestudering van het dossier hierdoor een verkeerde conclusie worden getrokken.

Gepleit kan worden om in **ieder** (overzicht)-proces-verbaal standaard een afzonderlijke mogelijkheid tot vermelding van de gebruikte technieken op te nemen, zodat van meer

onderzoekstechnieken, waaronder de sorteerproef, aangegeven kan worden of een dergelijk onderzoek is verricht. Op deze wijze is beter te controleren of een dossier compleet is en is voor de rechtspraak makkelijker een overzicht te krijgen van de verrichte opsporingsonderzoeken.

4.2.3 Routing van een proces-verbaal van een sorteerproef

Zoals hierboven is vermeld wordt het proces-verbaal door een aantal geleiders rechtstreeks in de geautomatiseerde systemen ingevoerd.¹⁶ De processen-verbaal zijn op deze wijze direct gekoppeld aan het (digitale) dossier in de desbetreffende zaak. Slechts wanneer door een dossiervormer een bewuste keuze wordt gemaakt voor het niet opnemen van het proces-verbaal in het uiteindelijke dossier dat aan het Openbaar Ministerie wordt gezonden, is uiteraard in dit laatste dossier een dergelijk proces-verbaal niet aanwezig.

Het papieren proces-verbaal van een sorteerproef blijft voorlopig vóórkomen, mede omdat een groot aantal sorteerproeven wordt uitgevoerd voor andere politieregio's dan de regio waar de geleider werkzaam is. Volgens opgave van de speurhondgeleiders wordt een papieren proces-verbaal gestuurd naar de aanvrager/opdrachtgever, in het algemeen een andere politieafdeling, eventueel in een andere regio.

Of het proces-verbaal van de sorteerproef op de juiste plaats terechtkomt is mede afhankelijk van een juiste weergave van de feiten in het desbetreffende proces-verbaal. Wanneer het algemene nummer van het onderzoek in die desbetreffende zaak in het proces-verbaal is opgenomen, kan snel worden vastgesteld bij welke zaak dit proces-verbaal hoort en kan het proces-verbaal bij de andere bescheiden in dat onderzoek worden gevoegd.

Bij ontbreken van een algemeen registratienummer worden de gegevens van een verdachte e.d. bepalend voor het maken van de juiste koppeling tussen dossier en proces-verbaal van de sorteerproef.

Uit de antwoorden op de vragenlijsten is niet duidelijk geworden waar precies de oorzaak ligt van het ontbreken van processen-verbaal in dossiers. Er worden controlestappen toegepast om het dossier op compleetheid te checken. Wanneer echter tekstuele verwijzingen naar een sorteerproef ontbreken, zal tijdens deze controlemaatregel niet worden opgemerkt dat een proces-verbaal van een uitgevoerde sorteerproef ontbreekt.

¹⁶ In de periode 1994-1995 werd slechts in een enkele regio het proces-verbaal rechtstreeks ingevoerd.

Zoals in het rapport naar de effectiviteit van de sorteerproef is vermeld en aangegeven, werden in een aantal arrondissementen stelselmatiger de processen-verbaal in de dossiers aangetroffen dan in andere arrondissementen. Vergelijk bijvoorbeeld in tabel 5 de cijfers van de gevonden aantallen processen-verbaal in de dossiers afkomstig van de politieregio's IJsselland en Twente (twee regio's met eigen speurhondgeleiders) ten opzichte van de cijfers over de regio's Zuid-Holland-Zuid en Zeeland (twee regio's met externe capaciteit vanuit de regio Rotterdam-Rijnmond).

Tabel 5

Aantal processen-verbaal in dossiers¹⁷

Politieregio	Aantal dossiers	Aantal gevonden pv's		Aantal niet gevonden pv's	
		Positieve Geurproef	Negatieve Geurproef	Positieve geurproef	Negatieve Geurproef
Groningen	9	4	3		5
Friesland	3	1	1		1
Drenthe	10	2		5	3
IJsselland	17	16	3	2	2
Flevoland	6	5			1
Twente	23	17	3	2	1
NO Gelderland	35	18	3	11	3
Gelderland-Midden	1	1			
Gelderland-Zuid	21	6	1	3	13
Utrecht	18	9	5		4
Noord-Holland-Noord	-	-	-	-	-
Zaanstreek-Waterland	1				1
Kennemerland	2	2			
Amsterdam-Amsterdam	5	1	3	1	
Gooi-en Vechtstreek	1	1			

¹⁷ Het aantal processen-verbaal kan in totaal hoger zijn dan het aantal dossiers, omdat meer verslagen van verschillende sorteerproeven in één dossier kunnen voorkomen.

Politieregio	Aantal dossiers	Aantal gevonden pv's		Aantal niet gevonden pv's	
		Positieve Geurproef	Negatieve Geurproef	Positieve geurproef	Negatieve Geurproef
Haaglanden	17	5	1	1	10
Hollands-Midden	12	4	3	1	4
Rotterdam-Rijnmond	40	17	6	2	14
Zuid-Holland-Zuid	9				9
Zeeland	9			5	4
Midden-West-Brabant	35	12	4		13
Brabant-Noord	57	23	8	12	14
Brabant-Zuid-Oost					
Limburg-Noord	11	5	3	4	2
Limburg-Zuid	25	12	7	3	3

Uit het onderhavige vervolgonderzoek is niet duidelijk geworden waar dit systematisch optredende verschil uit voortkomt. Mogelijke oorzaken zijn de betere integratie van het fenomeen sorteerproef binnen een politieorganisatie en/of de afstandelijkheid van een politieonderzoek ten opzichte van een sorteerproef, wanneer deze door personen uit een andere regio wordt uitgevoerd. In hoeverre algemene kwaliteitskenmerken van afhandeling van dossiers (slordigheid en het ontbreken van controlemogelijkheden) en werkdruk een rol in deze spelen is niet duidelijk geworden. Eveneens is niet duidelijk geworden of meningen omtrent het belang van een proces-verbaal van een sorteerproef zonder geurherkenning in een dossier hierbij een rol spelen. Het voert te ver (en het is te lang geleden) om specifiek voor een aantal dossiers precies bij de verbalisanten en/of de dossiervormer na te gaan wat de oorzaak van het ontbreken van processen-verbaal in een dossier is geweest. De algemene belangstelling voor de kwaliteit van onderzoeken en de compleetheid van dossiers moet er toe leiden dat in principe **altijd** een proces-verbaal aan een dossier wordt toegevoegd. Voor een goede rechtsgang is het een vereiste dat de rechterlijke macht beschikt over complete dossiers.

4.2.4 Van sorteerproef naar dossier

In 3.3 is beschreven dat met de gegevens van de sorteerproeven niet altijd aansluiting kon worden gevonden bij de overige onderzoeken die bij de politie zijn verricht.

Het zoeken naar de desbetreffende zaaksnummers is veelal uitgevoerd door medewerkers van technische afdelingen, waaronder speurhondgeleiders. In de meeste politieregio's hebben de technische afdelingen regiobreed toegang tot de systemen. Slechts voor jeugd- en zedenzaken en bijzondere zaken zijn afzonderlijke autorisaties nodig.

Indien het nummer van de geautomatiseerde registratie van de politie ontbrak bij de gegevens van de sorteerproef, werd in ons onderzoek via andere ingangen gezocht naar overige gegevens van het opsporingsonderzoek naar het beweerdelijk gepleegde delict via de personalia van de verdachte en de plaats en datum van het delict, indien deze bekend waren. Doch ook via deze ingangen werd niet altijd het gewenste resultaat bereikt. Vooral bij verdachten, die meermalen in de registraties voorkomen bleek het vaak problematisch om via de beperkte gegevens het juiste (vermeende) delict te vinden.

Uit de antwoorden op de vragenlijsten kan worden opgemaakt dat normaal gesproken de personalia van de verdachte en de gegevens over het desbetreffende delict voldoende zou moeten zijn om de juiste zaak terug te kunnen vinden in de geautomatiseerde systemen. Of de zaak op deze manier kan worden terug gevonden, is van een aantal factoren afhankelijk, waaronder de juistheid van de ter beschikking staande gegevens en de compleetheid van de registraties.

Een complicerende factor in deze is, dat na bepaalde periodes gegevens uit de geautomatiseerde registratiesystemen worden verwijderd, zodat rechtstreekse inzage - zoals in ons eerdere onderzoek grotendeels door de technische afdelingen heeft plaats gehad - niet meer mogelijk is. Inzage in de gegevens is in deze gevallen dan nog slechts op zeer beperkte schaal mogelijk. Per politieregio worden verschillende termijnen, variërend van 6 maanden tot 10 jaar, gehanteerd voor de verwijdering van de gegevens. Globaal genomen wordt in de meeste politieregio's een termijn van 5 à 6 jaar gehanteerd. Deze termijn is (soms) mede afhankelijk van de capaciteit van de (computer)schijf, waarop de gegevens worden weggeschreven.

Wanneer de gegevens niet meer rechtstreeks te achterhalen zijn via de geautomatiseerde systemen, is het terugzoeken van een bij een sorteerproef horend opsporingsonderzoek naar aanleiding van een mogelijk delict in hoge mate afhankelijk van andere registratiesystemen, zoals HKS. In deze registraties wordt op de personalia van de verdachte gezocht. Het nadeel van deze wijze van zoeken is dat slechts beperkt gegevens

omtrent de (mogelijke) delicten waarbij de desbetreffende persoon verdachte is geweest, in deze registraties aanwezig zijn. Specifieke gegevens van het delict en de uitgevoerde onderzoeken naar aanleiding van dit delict zijn in deze registratie niet te vinden, zodat niet met zekerheid vastgesteld kan worden of de desbetreffende registratie behoort bij de uitgevoerde sorteerproef. In enige politieregio's (bijvoorbeeld Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en deels in Midden-West-Brabant) zijn op deze wijze dossiernummers gevonden met betrekking tot bepaalde verdachten. (zie 3.3)

Zoals in het eerdere rapport over de effectiviteit van de sorteerproef is beschreven (pag. 13) is gekozen voor een werkwijze waarbij de dossiers van de desbetreffende delicten op het parket van het Openbaar Ministerie (na afdoening van de zaak) uitgebreid werden doorgenomen. Hiermee werd voorkomen dat een dubbel onderzoek zowel bij de politie als bij het Openbaar Ministerie zou worden uitgevoerd, terwijl een dergelijk onderzoek bij de politie problemen zou geven ten aanzien van de inzage/inlogging in de geautomatiseerde systemen.

Een gevolg van deze keuze is geweest dat uitsluitend die zaken onderzocht konden worden, die ook werkelijk tot een strafrechtelijke vervolging hebben geleid en waarvan de dossiers op het parket konden worden teruggevonden. De onderzoeken waarbij uiteindelijk géén strafvervolging heeft plaatsgehad zijn door deze werkwijze niet verder bezien. Hierdoor kon van de verder niet onderzochte zaken onvoldoende vastgesteld worden welke zaken niet tot een vervolging hebben geleid en welke zaken om andere redenen niet teruggevonden konden worden.

In de geautomatiseerde systemen bij de politie wordt aangegeven of een dossier naar het Openbaar Ministerie wordt doorgezonden. In principe moet een dergelijk dossier dan ook bij het Openbaar Ministerie zijn terug te vinden. Maar ook hier is tijdens het eerdere onderzoek geconstateerd dat niet alle dossiers, die volgens de door ons ontvangen informatie van de politie naar het Openbaar Ministerie waren verzonden, teruggevonden werden in de registratie van de parket. Ook hier bestaat dus een verschil tussen theorie en praktijk.

Zoals in 4.1. is uiteengezet worden door de speurhondgeleiders verschillende nummeringwijzen gehanteerd met betrekking tot de processen-verbaal van sorteerproeven. Dit betreft niet altijd het nummer van de registratie in de geautomatiseerde systemen. Binnen de systemen wordt (in het algemeen) een unieke nummering gehanteerd voor onderzoeken, waarbij iedere onderzoekshandeling een eigen volgnummer heeft.¹⁸ Wanneer

¹⁸ Voor deze nummers worden verschillende termen gehanteerd; zowel BPS-nummer als proces-

meer onderzoeken naar verschillende (vermeende) delicten betreffende een bepaalde verdachte zijn verricht en deze zaken gekoppeld aan het Openbaar Ministerie worden aangeboden worden afzonderlijke dossiernummers gegeven. Binnen één dossier kunnen dus verschillende proces-verbaalnummers of bijvoorbeeld BPS-nummers voorkomen. Via de geautomatiseerde systemen zijn deze dossiernummers te achterhalen. Onder het dossiernummer wordt het geheel verzonden aan het Openbaar Ministerie.

4.3 Administratie bij het parket van het Openbaar Ministerie¹⁹

4.3.1 Algemeen

Aan alle parketten in de arrondissementen zijn afzonderlijke vragenlijsten toegestuurd. Van het merendeel van de parketten is een vragenlijst ingevuld terugontvangen. In andere arrondissementen is een aantal personen telefonisch benaderd. De vragen waren toegespitst op de administratieve registratie van de dossiers en de koppeling van de registratie van het openbaar ministerie aan de politieregistratie.

4.3.2 De registratie van de dossiers

Bij binnenkomst van de dossiers op de parketten van het Openbaar Ministerie worden deze binnen korte tijd voorzien van een parketnummer. In een aantal arrondissementen wordt dit vrijwel direct na binnenkomst gedaan; in andere arrondissementen wordt deze nummering verricht binnen enkele dagen, al of niet na een eerste verdeling onder de verschillende units. In het door de parketten landelijk gehanteerde 'COMPAS' systeem worden de personalia van de verdachte en de dossiernummers/proces-verbaal nummers geregistreerd.

Door de politie wordt met het dossier een zogenaamde geleidelijst meegestuurd. Op deze geleidelijsten worden de met de dossier- of proces-verbaalnummers corresponderende parketnummers genoteerd. De geleidelijsten worden soms onmiddellijk, soms periodiek teruggestuurd aan de politie. In het algemeen wordt de geleidelijst echter gestuurd naar die afdelingen bij de politie die zorg hebben gedragen voor het insturen van het desbetreffende dossier. Dit zijn in het algemeen de administraties van de verschillende districten. De

verbaalnummer als mutatienummer worden in de antwoorden op de vragenlijsten door elkaar gebruikt.

¹⁹ Hetgeen in deze paragraaf wordt beschreven voor de parketten van het Openbaar Ministerie bij de arrondissementen geldt – voor zover van toepassing – eveneens voor de parketten bij de Gerechtshoven. In enkele ressorten heeft het onderzoek bij de Gerechtshoven via de griffie van de Hoven plaatsgehad.

verzameling van de gegevens van de sorteerproeven en de bijbehorende nummers heeft echter op regioniveau plaatsgehad en niet op districtsniveau. Slechts bij wetenschappelijke onderzoeken van beperktere omvang zou eventuele informatievoorziening via de districten plaats kunnen vinden.

De geleidelijsten worden eveneens op het parket - eerst op de administratie en later in het archief - bewaard. Tijdens het eerdere onderzoek is gebleken dat het sneller is om via een proces-verbaalnummer of de personalia van de verdachte in het COMPAS-systeem naar een parketnummer te zoeken dan op het parket via een geleidelijst.

In een aantal arrondissementen (bijvoorbeeld Almelo, Zutphen, Utrecht, Haarlem en Breda) wordt onmiddellijk bij binnenkomst aan de hand van de index gecontroleerd of het ontvangen dossier compleet is. Bij andere arrondissementen (bijvoorbeeld Leeuwarden, Den Haag, Roermond en Maastricht) wordt deze controle (eveneens) in een later stadium verricht door een parketsecretaris en/of de behandelend officier van justitie. De eerste controle door de administratie op compleetheid van het dossier is uiteraard volledig afhankelijk van de compleetheid van de bij het dossier gevoegde index. De in een later stadium uitgevoerde, meer inhoudelijke controle door de behandelende functionarissen is uiteraard afhankelijk van de aanwijzingen die binnen het dossier te vinden zijn in bijvoorbeeld een overkoepelend verbaal. Wanneer daarin enige verwijzing naar een bepaalde onderzoekshandeling ontbreekt, wordt uiteraard het ontbreken van een proces-verbaal van die onderzoekshandeling niet opgemerkt.

Tijdens ons eerder uitgevoerde onderzoek zijn binnen het 'COMPAS'-systeem door de medewerkers van de parketten met de door ons beschikbaar gestelde proces-verbaal- of dossiernummers de parketnummers gevonden. Indien de nummers van de politie niet beschikbaar zijn, is het eveneens mogelijk om met de personalia van de verdachte in het systeem te zoeken naar een parketnummer. Op deze wijze kan echter niet onmiddellijk worden vastgesteld of het gevonden parketnummer behoort bij het te zoeken dossier.

Nadat via het 'COMPAS'-systeem een parketnummer is achterhaald, is direct te zien welke beslissingen met betrekking tot de vervolging zijn genomen en in welk stadium de vervolging zich bevindt. Eveneens is via deze registratie te achterhalen waar een dossier zich bevindt. Tijdens ons eerder uitgevoerde onderzoek is deze informatie veelvuldig van belang geweest.

Hoofdstuk 5 CONCLUSIES

5.1 Algemeen

In dit vervolgonderzoek naar aanleiding van het onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef is de aandacht gericht op de administratieve verwerking van de resultaten van een sorteerproef. Dit tweede onderzoek is tot stand gekomen doordat in het eerdere onderzoek problemen zijn gesignaleerd met betrekking tot het terugvinden van gegevens van de sorteerproeven.

Voorop gesteld kan worden dat een deel van deze problemen door de structuur van de administraties wordt veroorzaakt. De administraties bij de politie en bij het Openbaar Ministerie zijn gericht op de verwerking van de gegevens en onderzoeksresultaten die naar aanleiding van een bepaald delict en ten opzichte van een (aantal) verdachte(n) zijn uitgevoerd. Met andere woorden, deze administraties zijn zaakgericht en niet aspectgericht. Zolang niet afzonderlijke, aspectgerichte registraties voldoende betrouwbare openingen bieden naar de zaakgerichte administraties, zullen - bij wetenschappelijke onderzoeken achteraf - gegevens in de zaakgerichte administraties niet of slechts beperkt teruggevonden kunnen worden.

5.2 De nummering van onderzoekshandelingen en dossiers

Een van de aspecten die een rol heeft gespeeld bij het zoeken naar de juiste gegevens in de administraties van de politie en het openbaar ministerie is de nummering van processen-verbaal. Veel speurhondgeleiders waren - tijdens de periode 1994-1995 - gewend hun processen-verbaal een eigen afzonderlijk nummer te geven. Enige verwijzing naar een algemeen proces-verbaalnummer ontbrak veelal. De koppeling van een proces-verbaal van een sorteerproef naar een algemeen zaaksnummer, behorend bij een onderzoek naar het desbetreffende vermeende delict, werd hierdoor bemoeilijkt. De facto werd deze koppeling gemaakt met behulp van andere bekende gegevens en niet met het proces-verbaalnummer van de speurhondgeleider. In deze situatie is inmiddels in een aantal politieregio's verandering gekomen doordat of een proces-verbaal direct in de geautomatiseerde systemen wordt gemaakt, of dat in het opgemaakte proces-verbaal het zaaksnummer uit het geautomatiseerde systeem wordt vermeld.

Een volgend probleem is geconstateerd met betrekking tot de zaaksnummers en dossiernummers. De zaaksnummers worden gereserveerd voor die documentatie die

behoort bij het onderzoek naar een betreffend vermeend delict. Een dossiernummer wordt door de politie (dossievormer of teamchef) toegekend aan een complexer geheel, zodat in één dossier soms diverse zaaksonderzoeken zijn opgenomen. Onder één dossiernummer kunnen op deze wijze meer zaaksnummers zitten. Onder het dossiernummer wordt een dossier naar het Openbaar Ministerie verzonden.

Op het parket van het Openbaar Ministerie wordt aan een dossier een afzonderlijk parketnummer toegekend. Bij het Gerechtshof wordt – bij hoger beroep – eveneens een afzonderlijk nummer toegekend en wanneer in de procedure cassatie wordt ingesteld wordt uiteindelijk bij de Hoge Raad weer een apart nummer gegeven.²⁰ In het 'Compas'-systeem van het Openbaar Ministerie zijn deze afzonderlijke nummers terug te vinden.

De veelheid van nummers maakt de gevoerde administratie ontoegankelijk. Met name de aansluiting van een eerste proces-verbaal op de algemene administratie moet perfect kunnen verlopen. Essentieel hiervoor is dat in een (eerstelijns)proces-verbaal verwezen wordt naar een zaaknummer, waaronder alle verslagen van onderzoekshandelingen met een afzonderlijk volgnummer in het kader van een (vermeend) strafbaar feit worden geadministreerd.

De administraties moeten verder zodanig worden ingericht dat de overige nummers die aan dossiers worden toegekend in deze administratie worden ingevoerd. Met name de aansluiting van de nummering van het openbaar ministerie in de politieadministratie is in deze niet voldoende. Vanuit de parketten van het Openbaar Ministerie worden aan de administratieve afdelingen geleidelijsten gestuurd met daarop de desbetreffende parketnummers. In de geautomatiseerde systemen is tijdens ons eerdere onderzoek van deze parketnummers bij de politie totaal niets gebleken.

5.3 De routing van een proces-verbaal naar een dossier

Processen-verbaal worden opgemaakt door de uitvoerende politiefunctionaris. Hoe en waar een proces-verbaal wordt opgemaakt is afhankelijk van de organisatie en de logistieke mogelijkheden voor de desbetreffende functionaris. In het verleden waren de speurhondgeleiders anders in de politieorganisatie ingedeeld dan in dit laatste decennium. In de meeste regio's zijn de speurhondgeleiders thans organisatorisch ingedeeld bij de technische afdelingen (uitgezonderd Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond). Voor een goede administratieve afhandeling van een sorteerproef is het van groot belang dat de

²⁰ Zie voor een voorbeeld van deze nummering noot 7.

onderzoekshandelingen van een speurhondgeleider en de verslaglegging daarvan administratief volledig worden ondergebracht bij de technische afdelingen en deze ingebed worden in de geautomatiseerde systemen van de politie. Bij een aantal politieregio's is deze administratieve inbedding reeds voltooid; bij een aantal andere wordt nog gewerkt aan deze wijzigingen.

Een van de complicerende factoren in deze is dat een speurhondgeleider sorteerproeven uitvoert voor verschillende regio's en bij een optimale werking van de administratie ook voor al die regio's direct – vanuit zijn/haar eigen werkplek - binnen de geautomatiseerde systemen zou moeten kunnen werken. In verband met de verschillende autorisaties die hiervoor benodigd zijn, is deze situatie voorlopig illusoir (mede in verband met de veiligheidsaspecten van de systemen). Binnen de verschillende samenwerkingsverbanden of oefengroepen wordt op dit moment wel bezien of via een verruiming van de autorisatie directe invoer van een proces-verbaal in het geautomatiseerde systeem van een andere politieregio mogelijk is.

In het algemeen kunnen we stellen dat op twee manieren de processen-verbaal worden opgemaakt, namelijk rechtstreeks in het geautomatiseerde systeem (alleen voor eigen regio) of via een 'stand-alone' computer en uitgeprint (voor de eigen regio of voor een andere regio).

Wanneer een proces-verbaal direct in het geautomatiseerde systeem is ingevoerd en in de inhoudsopgave is opgenomen, kan alleen bij het samenstellen van een dossier voor het Openbaar Ministerie door de dossiervormer - min of meer bewust - het proces-verbaal niet aan dit laatste dossier worden toegevoegd.

Een papieren proces-verbaal kan op allerlei wijzen uiteindelijk in het dossier ontbreken. In de eerste plaats moet het proces-verbaal opgestuurd worden naar de opdrachtgever. Door de opdrachtgever moet uiteindelijk het proces-verbaal aan het dossier worden toegevoegd. Het dossier wordt meer en meer vanuit de centrale geautomatiseerde systemen samengesteld. Het is noodzakelijk dat in deze systemen de vermelding van de sorteerproef is opgenomen, omdat anders de kans toeneemt dat een - reeds op papier gezet - proces-verbaal niet meer aan het dossier wordt toegevoegd. Bij elektronische verzending van het dossier naar het OM is het uiteraard van belang dat andere gegevens zoals – op papier gestelde rapporten en processen-verbaal – worden nagestuurd.

Tijdens al deze verschillende stappen kan een proces-verbaal 'zoek' raken. Door een tijdige en juiste registratie van de uitvoering van bepaalde onderzoekshandelingen zoals de sorteerproef in de geautomatiseerde systemen, kan worden voorkomen dat bij de

samenstelling of controle van een dossier niet gelet wordt op wel uitgevoerde onderzoekshandelingen, waarvan geen verslag aanwezig is.

Uiteraard is het van belang met het oog op de compleetheid van een dossier en de volledigheid van de informatie aan de rechter dat, bij het ontbreken van een proces-verbaal in een dossier, dit alsnog wordt toegevoegd.

5.4 Tussen theorie en praktijk

Het onderhavige onderzoek is voor een groot deel uitgevoerd door middel van vragenlijsten aan diverse groeperingen binnen de politie en bij het Openbaar Ministerie.

Uit de antwoorden op de vragenlijsten komt thans een positiever beeld naar voren dan indertijd uit het onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef is gebleken. Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat in aanleg en qua intentie de administraties op een juiste wijze zijn georganiseerd. Of de uitvoering en completering van de gegevens in de praktijk voldoende is, is echter de vraag. Tijdens onderhavig onderzoek is toch de indruk ontstaan, dat bij grootschalige (empirische) onderzoeken, zoals het onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef, een aantal van de gesignaleerde manco's nog steeds kunnen bestaan. Met name wordt hier gedacht aan het ontbreken van de zaaksnummers in de verslaglegging van de sorteerproef, zeker wanneer de sorteerproef op verzoek van een andere regio wordt uitgevoerd. Uit de antwoorden op de vragenlijsten is ook niet naar voren gekomen dat de aansluiting van de politie naar het Openbaar Ministerie wezenlijk gewijzigd is.

Samengevat kan worden gesteld dat het - voor een wetenschappelijk onderzoek - uitermate belangrijk is dat een goed en compleet overzicht van de uitgevoerde onderzoekshandelingen in de eerste lijn en uit de eerste hand aanwezig is. De koppeling van deze onderzoekshandelingen aan de overige gegevens van het politieonderzoek dient soepel plaats te hebben. Dit wordt vooral bereikt door een juiste nummering van de onderzoekshandeling, die direct gekoppeld is aan de overige gegevens van het onderzoek. In de geautomatiseerde systemen bij de politie is een overzicht noodzakelijk van alle nummers die voor het desbetreffende onderzoek zijn gehanteerd, alsmede een duidelijke vermelding van de wijze waarop de zaak is afgehandeld c.q. naar het OM is doorgestuurd. Een directe vermelding van het parketnummer van het OM in de geautomatiseerde politiedossiers bevordert deze aansluiting en voorkomt dat achteraf verkeerde dossiers voor onderzoek worden geselecteerd.

Wanneer administraties op een dergelijke manier worden ingericht en zorgvuldig de dossiers worden bijgehouden en samengesteld, wordt een opsporingsonderzoek transparanter.

Voor de rechtspraak heeft dit het voordeel dat de beoordeling van de gegevens in een dossier door de rechter, de officier van justitie en de advocaat door de compleetheid van een dossier beter plaats kan vinden en het opsporingsonderzoek beter kan worden gecontroleerd. Uiteindelijk komt dit ten goede aan de kwaliteit van het opsporings- en vervolgingsonderzoek en aan de strafrechtspleging in het algemeen.

Hoofdstuk 6 AANBEVELINGEN

Het voorgaande leidt tot een aantal aanbevelingen:

1. Een goede registratie van uitgevoerde sorteertoevoren.

Wanneer per geleider of per samenwerkingsverband een afzonderlijke administratie wordt gevoerd, kan achteraf vanuit deze registraties een overzicht worden opgesteld van de uitgevoerde toevoeren. Deze administraties kunnen ingebed worden in de administratie van de technische recherche en gekoppeld aan registraties van verrichte werkzaamheden. Op deze wijze wordt eveneens duidelijk hoe frequent een vraag naar een sorteertoevoer leidt tot voorbereidende werkzaamheden, zonder dat uiteindelijk een feitelijke sorteertoevoer wordt uitgevoerd.

2. Een consequente vermelding van essentiële gegevens en een zaaknummer in een proces-verbaal van een sorteertoevoer.

Een vereiste voor een goed proces-verbaal is onder meer dat alle relevante gegevens in dat proces-verbaal worden vermeld, zodat een goede koppeling met een zaaksdossier mogelijk is en geen twijfel kan bestaan omtrent enig aspect van de uitgevoerde onderzoekshandeling. Hierbij is zeker van belang dat in een proces-verbaal van een sorteertoevoer wordt verwezen naar sorteertoevoeren die in hetzelfde onderzoek naar het vermeende delict zijn uitgevoerd.

3. Consequente vermelding van de uitvoering van een sorteertoevoer in de inhoudsopgave van een onderzoeksoverzicht en/of de inhoudsopgave van een dossier.

De volledigheid van een dossier is mede afhankelijk van de mogelijkheden tot controle op de compleetheid van dat dossier. De aanvrager van een sorteertoevoer moet consequent de aanvraag tot de sorteertoevoer invoeren in het systeem. Gestreefd moet worden naar het gebruik van (ruime) invoercontroles of macro's, zodat bij ieder opsporingsonderzoek bewust ingevuld moet worden of een sorteertoevoer (of een andersoortige opsporingshandeling) heeft plaats gehad.

4. Het is aan te bevelen dat processen-verbaal in de geautomatiseerde systemen worden opgenomen.

Directe invoer van processen-verbaal in het geautomatiseerde systeem voorkomt het 'zoekraken' van een papieren verbaal. In geval van een sorteertoevoer voor een andere

politieregio kan via een verruiming van de autorisaties een zelfde resultaat worden bereikt. Indien deze laatste mogelijkheid niet of onvoldoende mogelijk is, kan een zelfde resultaat worden bereikt met het scannen van een proces-verbaal door de opdrachtgever en het vervolgens invoeren in het systeem. Uiteraard is de kans op fouten bij deze laatste methode weer groter.

5. Consequente opname van een proces-verbaal in een dossier

Naast de maatregelen ter controle op het dossier is het noodzakelijk dat, in verband met de compleetheid van het dossier en de noodzakelijke controle hierop door de rechter, processen-verbaal van identificatieonderzoeken, zoals de sorteerproef, ook bij een 'negatief' resultaat (dit wil zeggen zonder geurherkenning) aan een dossier worden toegevoegd. Degene die het uiteindelijke dossier bij de politie samenstelt, dient zich bewust te zijn van de eisen die de rechtspraak aan de dossiers en het opsporingsonderzoek stelt.

6. Een consequente invoer van de parketnummers in de geautomatiseerde systemen.

Wanneer vanaf de ontvangen geleidelijsten bij de administraties van de politie in de districten consequent de parketnummers in de geautomatiseerde systemen worden ingevoerd, is het zoeken naar deze parketnummers eenvoudig, hetgeen toch mede de bedoeling van deze geleidelijsten is.

7. De nummering van onderzoeken en onderzoekshandelingen dient vereenvoudigd te worden.

De nummering van processen-verbaal bij de politie binnen één onderzoek dient uniform te zijn met een algemeen zaaknummer en een uniek volgnummer van de onderzoekshandeling. Ook wanneer de desbetreffende onderzoekshandeling door andere instanties of een andere politieregio wordt uitgevoerd, moet een proces-verbaal of een rapport het algemene zaaknummer vermelden. De nummering van de politie is 'zaaksgericht'. De nummering bij de vervolgende instanties is echter 'persoonsgericht'. Op zich hoeft dit geen bezwaar te zijn wanneer de administraties voldoende op elkaar aansluiten en zorgvuldig de verschillende nummeringen aan beide zijden wordt ingevoerd. Uiteraard dienen de systemen voldoende zoekmogelijkheden te hebben in verband met het terugzoeken van nummers vanuit de andere administratie.

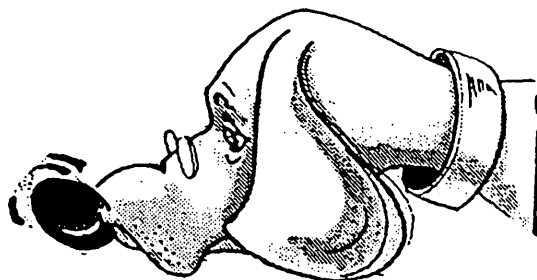
8. Consequenties voor andere opsporingshandelingen.

De onderzoekers willen benadrukken dat de beschreven problematiek – ook al is deze onderzocht voor de sorteerproef – een ruimer bereik heeft. Zonder nader onderzoek op dit punt te doen, kan worden verondersteld dat bij andere uitgevoerde onderzoekshandelingen door politiefunctionarissen en of externe instituten dezelfde problemen zich eveneens zullen voordoen. Het is daarom aan te bevelen de conclusies uit onderhavig rapport en de eventuele consequenties en veranderingen, die hieruit zullen voortvloeien, in een ruimer verband te bezien.

Gezien het gestelde in de voorgaande alinea willen de onderzoekers tevens aanbevelen dat de beschreven problematiek en de conclusies van onderhavig onderzoek binnen een ruime beroepsgroep van politie, openbaar ministerie en zittende magistratuur ter beschikking wordt gesteld, hetgeen uiteindelijk moet leiden tot een verlichting van de onderhavige problematiek en een kwaliteitsverbetering van het opsporingsonderzoek.

Bijlage bij het rapport

ADMINISTRATIEVE ASPECTEN VAN DE SORTEERPROEF

ONDERZOEKSGEGEVENS

**Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Seminarium voor Bewijsrecht i.o.
Onderzoeksgroep sorteerproef**

Onderzoeksgegevens van het onderzoek naar de
ADMINISTRATIEVE ASPECTEN VAN DE SORTEERPROEF

Een vervolgrapportage naar aanleiding van het onderzoek naar de
'Effectiviteit van de sorteerproef'

E.I.M.T. van der Westen-Baptist
(onderzoeker)

o.l.v.
J.F. Nijboer

Faculteit der Rechtsgeleerdheid UL
Seminarium voor Bewijsrecht (i.o.)
in opdracht van het WODC/EWB
namens de minister van Justitie

Leiden 1999

1. Inleiding

Bij het onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef¹ is gebleken dat de administratieve verwerking van de gegevens van sorteerproeven op verschillende niveaus tekortschoot en de aansluiting tussen de administraties van de verschillende lagen van de politie en het Openbaar Ministerie niet optimaal was. Naar aanleiding van deze constatering is een vervolgonderzoek² verricht, dat specifiek gericht was op de administratieve verwerking van de gegevens van sorteerproeven. In dit rapport over het tweede onderzoek wordt een beschrijving gegeven van de wijze waarop de gegevens van de sorteerproeven worden verwerkt. De wijze waarop in het (eerder uitgevoerde) onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef de gegevens zijn verkregen wordt in beide rapporten niet gedetailleerd beschreven. Deze gegevens zijn in deze bijlage met onderzoeksgegevens opgenomen. Het betreft voornamelijk de technische informatie - per politieregio en per arrondissement uitgesplitst - met betrekking tot het verzamelen van de proces-verbaalnummers c.q. parketnummers en de dossiers.

In paragraaf 2 wordt de gegevensverzameling bij de speurhondgeleiders beschreven waarna in de paragraaf 3 per politieregio de resultaten van het zoeken naar de proces-verbaal- of zaak- of dossiernummers wordt aangegeven. In paragraaf 4 is tenslotte opgenomen in hoeverre de dossiers, die betrekking hebben op het onderzoek naar aanleiding van het delict waarvoor een sorteerproef was uitgevoerd, bij de arrondissementsparketten zijn gevonden.

2. De gegevens verzameling bij de speurhondgeleiders

De speurhondgeleiders hebben voor het (eerdere) onderzoek naar de effectiviteit van de sorteerproef, voor zover zij nog daarover konden beschikken, de gegevens betreffende uitgevoerde sorteerproeven in de onderzoeksperiode verstrekt. In een aantal regio's heeft het verkrijgen van deze gegevens van de uitgevoerde sorteerproeven vertraging opgelopen door oorzaken van diverse aard.

Voor de verschillende regio's kan de verzameling van de gegevens als volgt worden samengevat.

1 E.I.M.T. van der Westen-Baptist, Effectiviteit van de sorteerproef, Leiden 1998

2 E.I.M.T. van der Westen-Baptist, Administratieve aspecten van de sorteerproef, Leiden 1999

De politieregio's Groningen, Friesland en Drenthe werken samen (met een geleider van het Korps Landelijke Politie Diensten KLPD) in de oefengroep Noord. Deze oefengroep heeft een eigen administratie. Vanuit deze administratie is door een van de geleiders een lijst samengesteld met daarop de meest relevante gegevens van de sorteerproeven die door deze oefengroep in de onderzoeksperiode zijn uitgevoerd. Tijdens ons verdere onderzoek is niet gebleken van andere sorteerproeven, die waren uitgevoerd door deze oefengroep.³

De geleiders van de regio's IJsselland, Twente, Noord- en Oost-Gelderland, Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid werken samen in de oefengroep Oost. Van drie van deze geleiders zijn kopieën van de processen-verbaal en/of werkverslagen ontvangen. Twee andere geleiders hebben vanuit hun eigen administratie een lijst samengesteld met relevante gegevens van uitgevoerde sorteerproeven. Onverwachts is bij de gegevens van deze speurhondgeleiders de complicatie van dubbeltellingen gebleken. Meer geleiders zijn namelijk bij een serie sorteerproeven in wisselende rollen als geleider, helper of voorbereider betrokken.⁴ Door een nauwgezette vergelijking van de lijsten, in combinatie met lezing van de kopieën van de processen-verbaal, kon een aantal van deze dubbeltellingen hersteld worden.

Bovendien zijn bij het dossieronderzoek op de parketten van het Openbaar Ministerie nog zeven - op basis van de politiegegevens tot dat moment nog niet door ons geregistreerde - sorteerproeven gevonden. Uiteraard betrof het hier dossiers van zaken waarin al een of meer sorteerproeven waren uitgevoerd.

Bij bestudering van de betreffende dossiers bleek dat nog voor ons onbekende sorteerproeven hadden plaatsgehad, of dat de door ons in eerste instantie als geregistreerde sorteerproef op twee verdachten toch als afzonderlijke proeven waren uitgevoerd. In een enkel geval werd bij het dossieronderzoek pas duidelijk dat een sorteerproef was uitgevoerd op geurmonsters van twee of drie verdachten in plaats van op één verdachte. Dit betrof

3 Hierbij moet worden opgemerkt, dat eventueel uitgevoerde sorteerproeven in onderzoeken naar andere delicten waarvan de betreffende dossiers niet zijn ingezien, uiteraard niet tijdens ons onderzoek ontdekt konden worden. Overige sorteerproeven die in eerste instantie niet in ons onderzoek waren betrokken, maar die wél waren vermeld in de dossiers met de gegevens van het onderzoek naar aanleiding van het strafbare feit waarvan de dossiers zijn ingezien, zijn alsnog door ons geregistreerd en in de statistische gegevens verwerkt.

4 Bij de voorbereiding en de uitvoering van de sorteerproef zijn drie verschillende taken te onderscheiden. In de eerste plaats wordt de sorteerproef voorbereid. Hiertoe verzamelt de 'voorbereider' - een speurhondgeleider - de benodigde geurmonsters van de verdachte en de figuranten. De taak direct voorafgaand aan de sorteerproef wordt uitgevoerd door de 'helper' bij de proef. Deze persoon - indien mogelijk een speurhondgeleider - legt de buizen of potten op de gebruikelijke wijze uit en bepaalt de plaats van het geurmonster van de verdachte in het geheel. De daadwerkelijke proef wordt uitgevoerd door een speurhondgeleider met een gecertificeerde speurhond 'menselijke geur'. De rol van 'voorbereider' en 'speurhondgeleider' alsmede de rol van 'voorbereider' en 'helper' zijn met elkaar verenigbaar. De rol van speurhondgeleider in één sorteerproef is niet verenigbaar met de rol van 'helper'. Doordat op een dag meer

bijvoorbeeld twee sorteerproeven naar aanleiding van een inbraak waarbij een breekijzer was veiliggesteld voor geurvergelijking. Bij beide uitgevoerde sorteerproeven door twee verschillende geleiders (met twee verschillende honden) werd vergeleken met de geur van drie verdachten. In de eerder door ons geregistreerde gegevens was bij de tweede sorteerproef de naam van slechts één verdachte vastgelegd.

De speurhondgeleider in de politieregio Utrecht had van zijn sorteerproeven in de onderzoeksperiode een overzichtslijst gemaakt, deels reeds voorzien van BPS- (Basis Politie Systeem) en dossiernummers.

Van de speurhondgeleider in de regio Zaanstreek-Waterland zijn zogenaamde inzetlijsten (overzichtlijsten per kwartaal van de uitgevoerde werkzaamheden) en enige kopieën van processen-verbaal ontvangen. Van zes op de inzetlijsten geregistreerde en - volgens deze lijsten – wel uitgevoerde sorteerproeven zijn onvoldoende gegevens voor een nader dossieronderzoek teruggevonden. Ook na informatie bij het KLPD is onduidelijk gebleven waar deze gegevens zich bevinden.

Van de politiespeurhondenschool in Rotterdam is een overzicht ontvangen van de uitgevoerde sorteerproeven. Op de ontvangen kopieën van deze mutaties ontbraken bij ongeveer twintig sorteerproeven de namen van de verdachten of werd slechts één naam genoemd met vermelding dat de geurvergelijking had plaatsgevonden met meer verdachten. Tevens werd veelvuldig geconstateerd dat de datum van het (vermoedelijk gepleegde) delict niet in de door ons ontvangen gegevens aanwezig was, hetgeen in het verdere stadium van ons eerdere onderzoek voor veel problemen heeft gezorgd.

In de politieregio Zuid-Holland-Zuid is tijdens de onderzoeksperiode de speurhondgeleider van functie veranderd, waarna, mede vanwege reorganisaties, zijn administratie in het ongereede is geraakt. Hierdoor zijn – naar schatting van de vroegere geleider - ongeveer 10 à 15 sorteerproeven niet meer te achterhalen.

De speurhondgeleiders in de regio's Brabant-Noord en Brabant-Zuid-Oost werken eveneens samen. De administratie wordt centraal bij de geleiders van Brabant-Noord uitgevoerd. In de periode 1994-1995 heeft in deze regio's de overgang plaats gehad van een afzonderlijke administratie naar een administratie (inclusief invoer van processen-verbaal) in het BPS-systeem. Van de in die periode uitgevoerde sorteerproeven zijn kopieën van de processen-verbaal uit het BPS-systeem gehaald. Dit bleek een arbeidsintensieve activiteit. Dit heeft - door de beperkte mankracht - ertoe geleid dat het enige maanden geduurd heeft voordat alle

sorteerproeven met verschillende honden worden uitgevoerd kunnen per sorteerproef de rollen worden omgedraaid.

processen-verbaal waren ontvangen. Bij de invoer van deze processen-verbaal in ons 'database'-programma bleek dat meermalen twee verschillende geleiders afzonderlijke sorteerproeven hadden uitgevoerd met hetzelfde voorwerp en op dezelfde verdachte. Kruisverwijzingen in het ene verbaal naar het andere verbaal en andersom ontbraken.

De speurhondgeleiders in de regio's Limburg werken eveneens nauw samen. De gegevens van de sorteerproeven zijn uit de afzonderlijke administraties van de geleiders gekopieerd. Bepaalde gegevens van twee van de geleiders zijn echter niet meer vaststelbaar, doordat niet de volledige administratie achterhaald kon worden, onder andere vanwege een technisch probleem (een beschadigde diskette). Bij het dossieronderzoek op de parketten van het Openbaar Ministerie zijn nog vijf sorteerproeven van een van deze geleiders gevonden. Uiteraard betrof het ook hier dossiers van zaken waarin al een of meer sorteerproeven waren uitgevoerd, maar bij bestudering van het dossier bleek dat nog meer - voor ons tot dan toe onbekende - sorteerproeven hadden plaatsgehad.

Door het tijdrovende karakter van het achterhalen en uitdraaien van de processen-verbaal heeft het ook hier enige maanden geduurd voordat wij de gegevens tot onze beschikking hadden.

3. De gegevensverzameling bij de politie

Per regio is hieronder beschreven op welke wijze het zoeken naar de zaaks- en/of dossiernummers van de sorteerproeven - die zijn uitgevoerd in de periode 1 september 1994 tot 1 september 1995 - is verlopen. In tabel 1 zijn de cijfers overzichtelijk opgenomen.

- 1. Groningen** Voor de politieregio Groningen zijn in de onderzoeksperiode 8 sorteerproeven uitgevoerd in het onderzoek naar 6 delicten. Door de speurhondgeleider zijn de betreffende dossiernummers gezocht. Van 5 delicten zijn hierbij de dossiernummers gevonden. Van één vermeend delict is niet bekend in welke regio/arrondissement het onderzoek heeft plaatsgehad. Dit betrof een (vermoedelijk uitgebreid) opsporingsonderzoek door een speciaal gevormd onderzoeksteam mede naar aanleiding van een overval te Apeldoorn.
- 2. Friesland** In Friesland zijn 2 sorteerproeven uitgevoerd in het onderzoek naar twee delicten waarbij drie verdachten waren betrokken. Via de technische recherche zijn alle zaaksnummers uit het X-pol systeem (het geautomatiseerde systeem) ontvangen.

3. **Drenthe** Door de speurhondgeleider zijn de betreffende zaaksnummers - volgens telefonische mededeling - met enige moeite achterhaald. Van één sorteerproef is geen naam van de verdachte meer gevonden. Van één delict werd geen zaaksnummer gevonden.
4. **IJsselland** Het zoeken naar de zaaksnummers is verricht door de speurhondgeleider. Van de in totaal 25 delicten is van vijf delicten geen zaaksnummer gevonden.
25. **Flevoland** Van de technische recherche hebben wij ter plaatse over alle drie delicten nadere informatie gekregen, alsmede de dossiernummers en de parketnummers. Bovendien zijn enige processen-verbaal (op papier) ingezien.
5. **Twente** Via de technische recherche zijn van de 33 delicten - op drie na - de zaaksnummers ontvangen.
6. **NO-Gelderland** In de politieadministratie werden door de speurhondgeleider in totaal 33 zaaksnummers gevonden. Van drie delicten werd geen de zaaksnummer gevonden.
7. **Gelderland-Midden** Door de speurhondgeleider zijn vier van de vijf dossiernummers achterhaald.
8. **Gelderland-Zuid** In deze regio werd in 1994/1995 gewerkt met het 'Mas' systeem. Bovendien heeft in die periode een overgang plaats gehad van een 'oud Mas' naar een 'nieuw Mas' systeem. Inzage in deze systemen bleek niet meer mogelijk te zijn.
9. **Utrecht** Bij de ontvangen gegevens over een groot aantal sorteerproeven behoorde ook een BPS-nummer. Het zoeken naar de overige nummers heeft veel tijd gekost omdat de gegevens uit 1994 in de regio Utrecht uit de systemen verwijderd waren en in genoemde periode ook een overgang heeft plaatsgehad van een oud naar een nieuw systeem. Uiteindelijk heeft de speurhondgeleider van de 32 delicten slechts één BPS-nummer en vier dossiernummers niet kunnen vinden.
10. **Noord-Holland-Noord** Geen sorteerproeven in de onderzoeksperiode
11. **Zaanstreek-Waterland** Via de technische recherche werd van de enige voor deze regio uitgevoerde sorteerproef het relevante zaaksnummer ontvangen.
12. **Kennemerland** In het kader van een groot recherche-onderzoek naar aanleiding van drie bankovervallen werden op twee verdachten in totaal zes sorteerproeven uitgevoerd. (Zie bijlage 4 van het rapport 'Effectiviteit van de sorteerproef'). Door een van de medewerkers van de technische recherche is getracht via het registratiesysteem meer informatie over deze zaken te verkrijgen. Omdat het opsporingsonderzoek was uitgevoerd door een regionaal bijstandsteam was de informatie in het systeem voor de technische recherche op dat moment afgeschermd. Slechts een aantal zaaksnummers

kon in deze worden verkregen. Van een andere sorteerproef/verdachte werd geen registratie gevonden.

13. **Amsterdam-Amstelland** Van vier delicten is geen zaaksnummer door de technische recherche achterhaald. Van één sorteerproef was geen naam van de verdachte bekend. Van vier delicten werd het bijbehorende zaaksnummer verkregen.
14. **Gooi en Vechtstreek** Door de technische recherche is gezocht naar het zaaksnummer van de enige uitgevoerde sorteerproef voor deze regio. Dit zaaksnummer is gevonden.
15. **Haaglanden** In de regio Haaglanden bleken de gegevens uit het BPS-systeem te zijn verwijderd. Na veelvuldige telefonische en schriftelijke contacten is uiteindelijk een afspraak gemaakt met een medewerker van de herkenningdienst. Ondanks het feit dat wij voor dit onderzoek formeel geen inzage hadden in het HKS-systeem (doch uitsluitend voor BPS, Multipol en X-pol), is door deze medewerker binnen de HKS-registraties gezocht naar relevante gegevens. Hierbij is van 21 delicten een proces-verbaalnummer gevonden en van één delict niet. Het op deze manier zoeken naar proces-verbaalnummers geeft - door het ontbreken van controlereferenties - geen duidelijkheid of een juist proces-verbaalnummer wordt gevonden. Een verder dossieronderzoek binnen de regio Haaglanden was vrijwel onuitvoerbaar. De uit het systeem verwijderde gegevens zijn namelijk op microfilm gezet en worden per district bewaard.
16. **Hollands-Midden** Door het hoofd van de technische recherche zijn de betreffende zaaksnummers opgezocht, alsmede andere voor ons onderzoek relevante informatie uit politieverbalen. Van alle sorteerproeven werden op deze wijze relevante nummers en andere relevante informatie ontvangen.
17. **Rotterdam-Rijnmond** Het vergaren van de relevante zaaks- of dossiernummers is in deze regio vrij problematisch verlopen. In eerste instantie bleken van 20 verdachten geen namen beschikbaar te zijn. Bij nader onderzoek door de speurhondenschool werden nog drie namen gevonden. Na contact met de technische recherche werden de sorteerproeven (voor zover ons bekend) per district gerangschikt en werd contact gelegd met de Herkenningdienst. Uiteindelijk zijn na enige maanden, via deze afdeling, 42 zaaksnummers (registratienummers) ontvangen. Van 46 verdachten (waaronder de verdachten waar geen naam van bekend was) werd géén relevante registratie gevonden. Van 9 verdachten was het dossier - volgens de opgave van de politie - niet doorgestuurd naar het OM.

18. **Zuid-Holland-Zuid** Via de administratie van de technische recherche zijn van alle geregistreerde sorteerproeven dossiernummers gevonden.
19. **Zeeland** Gedurende ons bezoek aan de technische recherche in Middelburg is naar alle dossiernummers gezocht. Tijdens dit proces werd duidelijk dat een dossieronderzoek bij de politie veel tijd zou gaan kosten. Van een aantal delicten is aan de hand van de lijst met inbeslaggenomen goederen vastgesteld of getracht vast te stellen of een juist dossiernummer werd verkregen. In bijna alle gevallen was het niet overduidelijk dat een sorteerproef in dat opsporingsonderzoek was uitgevoerd. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de sorteerproeven door geleiders van een andere politieregio worden uitgevoerd. Alle zeven dossiernummers zijn gevonden.
20. **Midden- en West-Brabant** In deze regio werd het zoeken naar de zaaks- en of dossiernummers bemoeilijkt doordat inmiddels de gegevens uit het BPS-systeem waren verwijderd. In eerste instantie heeft een medewerker van de technische recherche een aantal nummers kunnen achterhalen. In tweede instantie is dit gebeurd door een medewerker van de afdeling RIC (informatiecentrum). Op deze wijze werd - op een na - bij alle verdachten een nummer gevonden. In enkele gevallen werden twee nummers doorgegeven. Ook hier kon niet met zekerheid worden gezegd of de gevonden nummers goed waren.
21. **Brabant-Noord en**
22. **Brabant-Zuid-Oost** Ondanks dat van het merendeel van de uitgevoerde sorteerproeven een BPS-nummer bekend was, bleek dit nummer geen aansluiting te geven op het registratie systeem van het Openbaar Ministerie. Door de technische recherche werden van de sorteerproeven van Brabant-Noord de nummers gevonden waaronder de desbetreffende zaken naar het Openbaar Ministerie waren opgestuurd. Van de regio Brabant-Zuid-Oost zijn geen andere nummers dan de BPS-nummers bekend geworden.
- 23 **Limburg-Noord** Van alle sorteerproeven die zijn uitgevoerd voor de regio Limburg-Noord zijn BPS-nummers door de technische recherche verzameld. Bovendien werden van vijf zaken de dossiernummers gevonden.
- 24 **Limburg-Zuid** Door de speurhondgeleiders werden de dossiernummers verzameld. Van drie zaken werd geen nummer gevonden.

Tabel 1
Aantal gevonden zaaks- of dossiernummers bij de politie

Politieregio	Aantal sorteerproeven	Aantal Delicten	Aantal zaaks- of dossiernummers gevonden bij de politie
1. Groningen	8	6	5
2. Friesland	2	2	2
3. Drenthe	11	9	7
4. IJsselnd	38	25	20
25. Flevoland	9	3	3
5. Twente	64	33	30
6. Noord- en Oost- Gelderland	65	36	33
7. Gelderland-Midden	6	5	4
8. Gelderland-Zuid	26	19	0
9. Utrecht	33	32	28
10. Noord-Holland Noord	-	-	-
11. Zaanstreek-Waterland	1	1	1
12. Kennemerland	7	4	3
13. Amsterdam-Amstelland	10	9	4
14. Gooi en Vechtstreek	1	1	1
15. Haaglanden	34	22	21
16. Hollands-Midden	12	7	7
17. Rotterdam-Rijnmond	100	88	42
18. Zuid-Holland-Zuid	11	8	8
19. Zeeland	12	7	7
20. Midden- en West-Brabant	56	39	38
21. Brabant-Noord	103	77	77
22. Brabant-Zuid-Oost	46	39	39
23. Limburg-Noord	22	18	18
24. Limburg-Zuid	41	32	29

4. De gegevensverzameling bij de arrondissementen

Per arrondissement wordt hieronder beschreven in hoeverre het zoeken naar de parketnummers en het inzien van de betreffende dossiers succesvol is geweest. De betreffende cijfers zijn in tabel 2 opgenomen.

Groningen Het dossieronderzoek in het arrondissement Groningen is probleemloos verlopen. De uitgevoerde sorteerproeven in het arrondissement Groningen zijn verricht op 11 verschillende verdachten. Van één verdachte is geen parketnummer gevonden. Van een andere verdachte is een dossier ingezien, waarbij – voor zover nagegaan kon worden – in de vordering tot bewaring het betreffende delict (in welk onderzoek de sorteerproef is uitgevoerd) wel is vermeld, doch in de tenlastelegging is dit delict niet meer terug gezien. Dit betrof het delict, waarvan bij de politie Groningen geen dossiernummer kon worden gevonden. Het onderzoek naar twee delicten bij het Gerechtshof in Leeuwarden is eveneens probleemloos verlopen.

Leeuwarden Op het parket in Leeuwarden zijn drie dossiers ingezien. Het onderzoek op het Gerechtshof in Leeuwarden is eveneens succesvol afgerond.

Assen Van de 11 verdachten zijn 10 dossiers ingezien. Van één verdachte is geen dossier gevonden. Van een andere verdachte - waarvan bij de politie geen dossiernummer was gevonden - is na zoeken in het 'Compas'-systeem een parketnummer gevonden. Voor zover uit de gegevens betreffende de plaats en datum van het delict kan worden afgeleid, betrof dit dossier de stukken met betrekking tot het delict in welk kader een sorteerproef was uitgevoerd. In het dossier werden echter geen aanwijzingen gevonden dat in dit onderzoek een sorteerproef was uitgevoerd. De verdachte was voor dit onderdeel van de tenlastelegging vrijgesproken. Drie dossiers bevatte weinig gegevens. In deze zaken zijn wel aantekeningen gevonden dat bepaalde zaken waren afgesplitst. Niet duidelijk is geworden wat verder met deze zaken is gebeurd en waar de completere dossiers zich bevonden. Op het gerechtshof zijn verder geen problemen geweest.

Zwolle Op het parket is met gegevens van de vijf zaken, waarvan geen zaaksnummer bij de politie bekend was, toch binnen het 'Compas'-systeem gezocht. Op deze manier zijn niet alsnog de dossiers gevonden. Van nog één verdachte werd geen dossier gevonden. Twee dossiers bleken op het gerechtshof niet beschikbaar en één dossier lag bij de Hoge Raad

Almelo Van de 40 verdachten zijn 23 dossiers op het parket ingezien. Bovendien zijn vier dossiers gevonden waarin niet de juiste stukken zaten betreffende het delict waarin de sorteerproef was uitgevoerd. Van 13 verdachten is geen dossier gevonden. Op het gerechtshof zijn drie dossiers ingezien.

Zutphen Op het parket in Zutphen is het dossieronderzoek in twee fasen uitgevoerd. De eerste fase had betrekking op de dossiers die - voor de administratie aldaar - eenvoudig konden worden opgevraagd. Een tweede serie dossiers is enige tijd later verzameld en op voor ons onderzoek relevante feiten onderzocht. Vijf dossiers werden niet aangetroffen. Dit betrof in twee gevallen dossiers van verdachten/delicten waarvan in de politieadministratie geen gegevens zijn gevonden. Op het gerechtshof bleken om verschillende redenen twee dossiers niet beschikbaar.

Arnhem In verband met het ontbreken van de zaaksnummers van de politie Gelderland-Zuid is met behulp van de persoonsgegevens van de verdachten in het Compas-systeem gezocht. In totaal zijn 27 dossiernummers gevonden. Drie dossiers bleken echter stukken te bevatten die betrekking hadden op andere delicten. Op het Hof was één dossier niet beschikbaar en één dossier lag op het Ministerie van Justitie.

Utrecht Het dossieronderzoek op het parket in Utrecht is vrij moeizaam verlopen. Het achterhalen van de dossiers heeft veel tijd gekost. Uiteindelijk zijn 18 goede dossiers ingezien. Van 9 verdachten werd wel een dossier gevonden, maar dit betroffen veelal vrij recente delicten. Van zes verdachten werd geen enkel dossier gevonden.

Alkmaar Geen onderzoek

Haarlem Op de rechtbank te Haarlem heeft een uitgebreid dossieronderzoek plaatsgehad van de gecombineerde zaak tegen twee verdachten. De overige dossiers van drie verdachten zijn noch bij de rechtbank noch bij het gerechtshof gevonden.

Amsterdam Met alle namen van de verdachten is gezocht in het 'Compas'-systeem. Van slechts één verdachte is geen registratie gevonden. Van de overige verdachten bevond het dossier zich deels op de rechtbank, deels op het Hof. Twee dossiers - van twee verdachten in dezelfde sorteerproef - bleken betrekking te hebben op een ander delict. Twee dossiers waren op de rechtbank niet beschikbaar.

Het onderzoek op het gerechtshof in Amsterdam is goed verlopen.

Den Haag Van vijf verdachten is in het 'Compas'-systeem geen relevante registratie gevonden. Eén dossier was niet beschikbaar en één dossier bleek niet te behoren bij het te onderzoeken delict van die betreffende verdachte.

Rotterdam Het zoeken van de parketnummers en de bijbehorende dossiers is op het arrondissementsparket te Rotterdam in zeer korte tijd verricht. Met de gegevens van de politie zijn uiteindelijk slechts 40 dossiers gevonden en ingezien. Bovendien zijn drie dossiers onderzocht die geen betrekking hadden op het delict waarvoor de sorteerproef was verricht. Dertig dossiers zijn niet gevonden ondanks dat van politiezijde was doorgegeven dat de betreffende dossiers wél naar het Openbaar Ministerie waren verzonden.

Dordrecht In totaal werden negen dossiers ingezien. Het betrof dossiers met gegevens van de betreffende verdachte en - voor zover met onze beperkte gegevens kon worden

nagegaan – het delict waarvoor een sorteerproef was uitgevoerd. Bij **alle** dossiers ontbrak echter iedere verwijzing naar de sorteerproef, zodat het niet zeker is dat de juiste dossiers zijn onderzocht. Vooralsnog zijn deze dossiers in de categorie 'goede' dossiers gerangschikt.

Middelburg Op het parket in Middelburg zijn - op de dossiers van twee verdachten na - de overige dossiers ingezien.

Het onderzoek van dossiers op het gerechtshof te Den Haag is vrijwel probleemloos verlopen.

Breda Het dossieronderzoek op het parket in Breda is per saldo - ondanks de medewerking aldaar - niet vlot verlopen. Een vrij groot aantal dossiers is - ook niet in tweede instantie - gevonden.

Den Bosch Het onderzoek op het parket in Den Bosch is moeizaam verlopen. De aansluiting van de nummers van de politie op de nummering van het parket was niet goed. Ontsluiting van de dossiers via de namen van de verdachte bleek ook niet te leiden tot een beter resultaat. Het zelf moeten zoeken van de dossiers in het archief bleek bovendien remmend te werken.

Roermond Het onderzoek op het parket in Roermond verliep zonder problemen. In totaal zijn 11 dossiers ingezien.

Maastricht In Maastricht zijn zonder veel problemen relatief veel dossiers gevonden. Het dossieronderzoek bij het gerechtshof in Den Bosch is probleemloos verlopen.

Tabel 2

Aantal gevonden dossiers bij de arrondissementsrechtbanken.

Arrondissement	Aantal verdachten	Parketnummer gevonden bij het OM ⁵	Niet gevonden bij het OM	Verkeerd dossier
Groningen	11	9	1	1
Leeuwarden	3	3		
Assen	11	10	1	
Zwolle	27	20	6	1
Almelo	40	23	13	4
Zutphen	43	37	5	1
Arnhem	33	24	6	3
Utrecht	33	18	6	9
Alkmaar	-	-	-	
Haarlem	5	2	3	
Amsterdam	11	8	1	2
Den Haag	37	31	5	1
Rotterdam ⁶	128	40	30	3
Dordrecht	12	9	3	
Middelburg	11	9	2	
Breda	50	35	13	2
Den Bosch	133	57	66	10
Roermond	21	11	8	2
Maastricht	35	25	9	1

5 Gekozen is voor het aantal gevonden parketnummers, omdat – zoals hiervoor al is aangegeven - om uiteenlopende redenen een aantal dossiers niet ingezien konden worden. Van deze dossiers was wel een parketnummer beschikbaar.

6 Op het parket in Rotterdam is alleen verder gezocht naar die verdachten waarvan aangegeven was dat het dossier naar het Openbaar Ministerie was doorgestuurd. Bij 9 dossiers was dit niet gebeurd. Van 46 verdachten is bij de politie geen registratienummer gevonden.